

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

ННІ/факультет	<u>інститут економіки та бізнес-освіти</u>
Кафедра	<u>фінансів і бухгалтерського обліку</u>
Спеціальність	<u>071 «Облік і оподаткування»</u>
Форма навчання	<u>денна</u>

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Лапченка Євгена Євгеновича

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему	Облік і аудит, надходження виробничих запасів підприємства
	<i>(повна назва теми)</i>
за матеріалами	Товариства з обмеженою відповідальністю «ВІКНА ВІКОНДА»
	<i>(повна назва бази дослідження)</i>

науковий керівник	Кандидат економічних наук, доцент		Руденко О.В.
	<i>(наук. ступінь, вчене звання)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище, ініціали)</i>

Робота допущена до захисту в ЕК

Протокол засідання кафедри

від 18 червня 2026р. № 13

Завідувач кафедри _____
(підпис)

к.е.н., доцент О.В.Неізнєстна
Наук. ступєнь, вченє звання *Ініціали, прізвище*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

ННІ/факультет	<i>інститут економіки та бізнес-освіти</i>
Кафедра	<i>фінансів і бухгалтерського обліку</i>
Спеціальність	<i>071 «Облік і оподаткування»</i>
Форма навчання	<i>денна</i>

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____ *О.В.Неізвестна*
(підпис) (Прізвище, ініціали)
« 06 » квітня 2026 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ**

1. Тема роботи Облік і аудит надходження виробничих запасів на підприємство
Керівник роботи Руденко Олена Віталіївна
затверджені наказом закладу вищої освіти від « 06 » квітня 2026 р.
№ 221-ст
2. Строк подання здобувачем роботи до «05» червня 2026 р.
3. Зміст кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1.

Дослідження економічної сутності та нормативно-правового регулювання обліку виробничих запасів; надання організаційно-економічної характеристики ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» та аналіз його облікової політики; дослідження діючої практики бухгалтерського обліку надходження запасів та порядку розкриття інформації у фінансовій звітності; аналіз особливостей обліку в умовах використання інформаційних систем ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА».

Розділ 2.

Дослідження організаційно-методичної підготовки до проведення аудиту у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»; розкриття особливостей методики аудиту надходження виробничих запасів за фінансовими даними ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»; узагальнення результатів проведеного аудиту та формування обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення системи обліку й контролю ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА».

Об'єкт дослідження: процес бухгалтерського обліку та аудиту надходження виробничих запасів в умовах функціонування сучасного виробничого підприємства ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА».

Предмет дослідження: теоретичні та методичні аспекти обліку й аудиту надходження виробничих запасів.

Мета кваліфікаційної роботи: поглиблення теоретичних і практичних засад бухгалтерського обліку та аудиту надходження виробничих запасів в умовах цифровізації.

5. Дата видачі завдання « 06 » квітня 2026р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів МДР	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Затвердження плану КБР	до 25.03.2026	виконано
2	Підготовка розділу 1	до 29.04.2026	виконано
3.	Підготовка розділу 2	до 27.05.2026	виконано
4	Написання вступу та висновків до КБР, оформлення супровідних документів	до 01.05.2026	виконано
5	Подання електронного варіанту КБР керівнику для перевірки дотримання академічної доброчесності	до 05.06.2026	виконано
6	Перевірка тексту КБР на дотримання академічної доброчесності	08.06-16.06.2026	виконано
7	Отримання відгуку від наукового керівника	до 10.06.2026	виконано
8	Отримання рецензії	до 12.06.2026	виконано
9	Подання кваліфікаційної роботи на перегляд завідувачу кафедри	до 15.06.2026	виконано
10	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи	до 17.06.2026	Реєстраційний № _____ « <u>17</u> » червня 20 <u>26</u> р.
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	до 18.06.2026	виконано
12	Підготовка до захисту в ЕК	до 19.06.2026	виконано

Завдання підготував науковий керівник

Завдання одержав

(підпис)

(підпис)

Руденко О.В.

(прізвище та ініціали)

Лапченко Є.Є

(прізвище та ініціали)

Декларація
про дотримання академічної доброчесності під час написання
кваліфікаційної бакалаврської роботи
здобувачем вищої освіти
Державного університету економіки і технологій

Я, Лапченко Євген Євгенович, студент 3 курсу, групи ОіОп-23ск Державного університету економіки і технологій розумію і підтримую політику закладу із академічної доброчесності. Я не надавав і не одержував заборонену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

Євген ЛАПЧЕНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

07.06.2026

(дата)

ЗГОДА
на використання кваліфікаційної бакалаврської роботи

Я, Лапченко Євген Євгенович, даю згоду на використання наданих матеріалів, а саме: внесення кваліфікаційної бакалаврської роботи у базу даних репозитарію Державного університету економіки і технологій; відтворення роботи чи її частини в електронній формі, не змінюючи її змісту; виготовлення електронних копій для постійного архівного зберігання; надання електронних копій роботи для відкритого доступу в мережі Internet.

Підтверджую, що розміщуючи роботу в репозитарії ДУЕТ, я не порушую прав третіх осіб.

(підпис)

Євген ЛАПЧЕНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

07.06.2026
(дата)

АНОТАЦІЯ

Лапченко Є. Є. Облік, автоматизація та аудит надходження виробничих запасів. – Рукопис.

Кваліфікаційна бакалаврська робота за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Державний університет економіки і технологій. Кривий Ріг, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена питанням теорії та практики організації бухгалтерського обліку, його автоматизації та незалежного аудиту наявності й надходження виробничих запасів в сучасних умовах господарювання виробничого підприємства.

Проведено аналіз діяльності підприємства ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА».

Сформульовані висновки щодо економічного стану підприємства та його галузевих особливостей. Визначено, що підприємство характеризується надвисокою матеріаломісткістю продукції, що робить облік і контроль за рухом запасів стратегічно важливим для забезпечення безперервності виробничого циклу.

У кваліфікаційній роботі на основі досліджених нормативних документів та літературних джерел розкрито економічну сутність виробничих запасів, узагальнено основні напрями організації їх обліку. Розкрито порядок формування облікової політики, документальне забезпечення надходження матеріалів від вітчизняних та іноземних постачальників, документообіг, побудову розгалуженого робочого плану рахунків та технологію обробки облікової інформації.

Досліджено аналітичний і синтетичний облік запасів, особливості розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Проаналізовано стан автоматизації на базі програмного комплексу BAS бухгалтерія. Надано рекомендації щодо модернізації облікової системи через впровадження технологій штучного інтелекту, систем автоматичного розпізнавання первинних документів (OCR), масштабування електронного документообігу та використання терміналів збору

даних (ТЗД) для оптимізації складської логістики.

Окреслено організаційно-методичні особливості проведення незалежного аудиту наявності та надходження виробничих запасів з дотриманням Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Представлено методику планування аудиту, розрахунку рівня суттєвості, оцінки системи внутрішнього контролю та проведення процедур тестування по суті. Розроблено робочі документи аудитора та розкрито порядок узагальнення даних для формування аудиторського висновку щодо достовірності фінансової звітності.

Ключові слова: автоматизація обліку, аудит, виробничі запаси, внутрішній контроль, первинний облік, робочі документи аудитора, фінансова звітність.

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	9
ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»	13
1.1. Економічна сутність та нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів	13
1.2. Характеристика ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» та його облікової політики	22
1.3. Бухгалтерський облік надходження виробничих запасів, розкриття інформації в звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»	30
1.4. Облік виробничих запасів в умовах використання інформаційних систем у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»	38
Висновки до розділу 1	51
РОЗДІЛ 2. АУДИТ НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»	53
2.1. Організаційно-методична підготовка до проведення аудиту надходження виробничих запасів у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»	53
2.2. Методика аудиту надходження виробничих запасів на підприємстві	60
2.3. Узагальнення результатів аудиту ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»	74
Висновки до розділу 2	80
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	95

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Б2В (B2B)	Бізнес для бізнесу (від англ. Business to Business)
Б2С (B2C)	Бізнес для споживача (від англ. Business to Consumer)
ЕДО	Електронний документообіг
ЄДРПОУ	Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України
ЄРПН	Єдиний реєстр податкових накладних
ЗЕД	Зовнішньоекономічна діяльність
ІПН	Індивідуальний податковий номер
КВЕД	Класифікатор видів економічної діяльності
КЕП	Кваліфікований електронний підпис
МВО	Матеріально відповідальна(і) особа(и)
МНМА	Малоцінні необоротні матеріальні активи
МСА	Міжнародні стандарти аудиту
МШП	Малоцінні та швидкозношувані предмети
НП(С)БО	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
ОПП	Облікова політика підприємства
ПВХ	Полівінілхлорид
ПДВ	Податок на додану вартість
СПК	Світлопрозорі конструкції
ТЗВ	Транспортно-заготівельні витрати
ТЗД	Термінал збору даних
ТМЦ	Товарно-матеріальні цінності
ТОВ	Товариство з обмеженою відповідальністю
ТТН	Товарно-транспортна накладна
УКТ ЗЕД	Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ШІ	Штучний інтелект
ERP	Система планування ресурсів підприємства (від англ. Enterprise Resource Planning)
ФІФО	Метод оцінки вибуття запасів «першим надійшов – першим вибув»
OCR	Технологія автоматичного (оптичного) розпізнавання символів (від англ. Optical Character Recognition)

ВСТУП

В умовах ринкової економіки важливим фактором розвитку та інтенсифікації виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та їх раціональне використання. Здійснюючи оцінку сучасних умов господарювання, варто зазначити, що питання організації бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів постійно перебувають у центрі уваги наукової спільноти. Провідними науковими установами, організаціями, а також відомими вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами і фахівцями галузі успішно розв'язано низку фундаментальних і практичних завдань щодо класифікації, оцінки, документального оформлення руху матеріальних цінностей та формування звітності. Водночас динамічні зміни в макроекономічному середовищі вимагають постійного оновлення існуючих методичних підходів.

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими науковими підходами обґрунтовується висока актуальність теми роботи. На сьогоднішній день для підприємств виробничої сфери, і зокрема для галузі виготовлення будівельних виробів із пластмас, металопластикових вікон та дверей, виробничі запаси є найбільш значною частиною активів, займаючи домінуючу позицію у структурі витрат.

Сучасний стан функціонування підприємства характеризується необхідністю безпомилкового контролю за надходженням цих ресурсів, оскільки будь-які неточності під час оприбуткування неминуче призводять до викривлення показників собівартості та фінансового результату. Відповідно, комплексний аудит і вдосконалення обліку надходження запасів є критично необхідними для забезпечення достовірності фінансової інформації та мінімізації ризиків. Водночас успішна реалізація таких вдосконалень на практиці потребує залучення передового досвіду, тому подальше вирішення цих питань тісно пов'язане зі світовими тенденціями розв'язання проблем і завдань управління матеріальними ресурсами. Сучасна глобальна практика впевнено

спрямована на комплексну цифрову трансформацію бізнес-процесів, масштабне впровадження інтегрованих автоматизованих систем (ERP-систем) та повний перехід на електронний документообіг. Крім того, в аудиторській діяльності простежується чіткий тренд до використання превентивних ризик-орієнтованих підходів.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, питання адаптації цих передових методик до специфіки підприємств із надзвичайно високою матеріаломісткістю в умовах діджиталізації залишається недостатньо розробленим, що вимагає поєднання традиційних вітчизняних практик із новітнім світовим баченням.

З огляду на зазначене, метою кваліфікаційної роботи бакалавра є поглиблення теоретичних і практичних засад бухгалтерського обліку та аудиту надходження виробничих запасів в умовах цифровізації.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких завдань:

- дослідити економічну сутність та нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» та проаналізувати його облікову політику;
- дослідити діючу практику бухгалтерського обліку надходження виробничих запасів та порядок розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»;
- проаналізувати особливості організації та ведення обліку виробничих запасів в умовах використання інформаційних систем у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»;
- дослідити організаційно-методичну підготовку до проведення аудиту надходження виробничих запасів у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»;
- дослідити особливості методики аудиту надходження виробничих запасів за фінансовими даними ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»;
- узагальнити результати проведеного аудиту ТОВ «ВІКНА

ВІКОНДА» та сформувані обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення системи обліку й контролю.

Отримані результати формують широкі можливі сфери застосування: вони можуть бути ефективно впроваджені в практичну діяльність ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» та інших виробничих підприємств цієї галузі для оптимізації документообігу та підвищення прозорості системи контролю.

Об'єктом дослідження є процес бухгалтерського обліку та аудиту надходження виробничих запасів в умовах функціонування сучасного виробничого підприємства ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти обліку й аудиту надходження виробничих запасів.

Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі використовувались такі методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу для вивчення економічної природи виробничих запасів та огляду нормативної-правової бази, системно-структурний для дослідження організації діяльності та облікової політики ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», документального спостереження та групування під час вивчення стану первинного, аналітичного і синтетичного обліку запасів, вибіркового та метод порівняння для проведення аудиторських процедур і перевірки оприбуткування матеріалів, а також розрахунково-аналітичний метод для розрахунку економічного ефекту від впровадження інструментів штучного інтелекту.

Інформаційною базою дослідження є наукові роботи вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, законодавчі акти Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств, дані первинної документації, облікових реєстрів, статистичної та фінансової звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», статистичні матеріали по галузі, результати власних досліджень автора.

РОЗДІЛ 1

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

1.1 Економічна сутність та нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів

В умовах ринкової економіки ефективне функціонування будь-якого підприємства значною мірою залежить від раціонального використання ресурсів. Матеріальні ресурси займають вагомую частину всіх ресурсів підприємства, а в переважній більшості виробничих суб'єктів господарювання саме виробничі запаси є критично важливою складовою активів. Вони займають домінуючу позицію в структурі майна та виробничих витрат, у зв'язку з чим суттєво впливають на результати господарської діяльності підприємства та його фінансовий стан. Виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність виробничого процесу, гарантують його економічну безпеку [1, с. 15].

Оцінюючи публікації в фахових періодичних виданнях, монографіях та навчальній літературі вітчизняних і зарубіжних авторів, слід відзначити високий науковий рівень дослідження загальнотеоретичних питань бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Для детального розуміння економічної сутності об'єкта дослідження доцільно представити цитування провідних науковців щодо трактування цього терміну (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування терміну «Виробничі запаси» науковцями

Автор	Визначення
1	2
Ф.Ф. Бутинець [2]	Активи, які використовуються для подальшого продажу, використання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством
В.В. Іваниченко [3]	Матеріальні ресурси, що знаходяться на складах фірми (сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, що комплектують вироби, паливо і пальне, тара і тарні матеріали, запасні частини для ремонту, інструменти та ін.), призначені для виробничого споживання, але що ще не поступили у виробництво

Продовження табл. 1.1

1	2
Н. Б. Кащена [4]	Вартість сировини, основних матеріалів, які становлять основу виготовленої продукції, придбаних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних речовин.
М. С. Білик [5]	Сировина, основні матеріали, що комплектують вироби і інші матеріальні цінності, призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва і адміністративних потреб.
В. Сонько [6]	Під виробничими запасами розуміють накопичені ресурси, що перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва

Джерело: розроблено із використанням [2-6]

Поряд із розглянутими авторськими трактуваннями, базовим є нормативне поняття, наведене в НП(С)БО 9 «Запаси»: це активи, які утримуються для подальшого продажу, перебувають у процесі виробництва або утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [12]. Схоже визначення містить і Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», який зосереджує увагу на споживчих властивостях активів [13].

У США під запасами розуміють активи, призначені для продажу чи використання протягом одного ділового або виробничого циклу, тоді як у Німеччині під ними розуміють предмети для короткострокового використання або перепродажу [15].

Така багатогранність теоретичних поглядів цілком виправдана, адже безпосередньо під час виробничого процесу підприємства використовують надзвичайно широку номенклатуру різних видів матеріальних цінностей. Зважаючи на цю різноманітність, критично важливою ланкою організації бухгалтерського обліку стає науково обґрунтована класифікація запасів.

Від того, наскільки правильно та деталізовано побудована така система, безпосередньо залежить достовірність облікових даних та раціональність використання ресурсів на кожному етапі виробництва. Саме тому для потреб практичного застосування та ефективного управління виробничі запаси обов'язково виокремлюють у чітко структуровані групи залежно від їхньої ролі, призначення та фізичних властивостей (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація запасів підприємства

Класифікаційна ознака	Групи та види запасів, що виділяються за ознакою
1. За економічним змістом	Виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари, поточні біологічні активи
2. За функціональною роллю у виробництві	Сировина та основні матеріали, допоміжні матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), зворотні відходи
3. За джерелами надходження (формування)	Придбані за плату у сторонніх постачальників, виготовлені власними силами підприємства, внесені засновниками до статутного капіталу, отримані безоплатно (як цільове фінансування чи дарунок), отримані за договорами міни (бартеру)
4. За географією походження (ринком закупівлі)	Вітчизняного походження (закуплені на внутрішньому ринку), імпортного походження (закуплені у нерезидентів із проходженням митних процедур)
5. За правом власності (відношенням до балансу)	Власні (балансові): належать підприємству та обліковуються у складі його активів (рахунки класу 2); Залучені (позабалансові): тимчасово перебувають на підприємстві без переходу права власності (давальницька сировина, запаси на відповідальному зберіганні, товари на комісії).
6. За місцем знаходження (зберігання)	На центральних (базових) складах підприємства. У цехових коморах (на проміжних складах). Безпосередньо у виробництві (на робочих місцях). У дорозі (відвантажені, але ще не надійшли фізично). У переробці на стороні (передані підрядникам).
7. За ступенем ліквідності (швидкістю використання)	Поточні (високоліквідні): постійно споживаються в межах одного операційного циклу. Малоліквідні: споживаються нерегулярно або в незначних обсягах. Неліквідні: втратили споживчі властивості, морально застарілі, зіпсовані або браковані запаси, які підлягають уцінці чи списанню.
8. За призначенням та регулярністю потреби	Поточні (робочі): забезпечують безперервну щоденну роботу; Страхові (гарантійні): недоторканий резерв на випадок збоїв у постачанні; Сезонні: накопичуються для забезпечення ритмічної роботи в період сезонних коливань; Підготовчі: потребують додаткової фізичної чи хімічної обробки перед передачею у виробництво.
9. За можливістю корисного використання	Придатні до використання за прямим призначенням; Умовно придатні (потребують доробки або використання з іншою метою); Непридатні (остаточний брак, відходи, що підлягають утилізації).
10. За методом оцінки вибуття (відповідно до облікової політики)	Оцінені за методом ідентифікованої собівартості відповідної одиниці; Оцінені за методом середньозваженої собівартості; Оцінені за методом ФІФО (собівартості перших за часом надходження запасів); Оцінені за нормативними затратами;

Джерело: розроблено із використанням [8, с. 213-219]

Проте будь-яка, навіть найбільш деталізована класифікація, набуває практичного сенсу лише за умови ефективної організації початкової стадії господарського циклу підприємства – процесу постачання (заготівлі). Саме через цей процес матеріальні цінності надходять на підприємство, перетворюючись із потенційних ресурсів на реальні активи, готові до використання у виробництві.

Процес постачання являє собою цілеспрямовану сукупність організаційних, економічних та облікових операцій, спрямованих на своєчасне, ритмічне та повноцінне забезпечення підприємства необхідними предметами праці. З точки зору бухгалтерського обліку, постачання є не просто фактом фізичного переміщення сировини чи матеріалів від продавця до покупця, а надзвичайно важливим об'єктом спостереження, який має низку специфічних характеристик щодо управління запасами (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Характеристика процесу постачання запасів

Характеристика процесу постачання	Зміст
1.Формування первісної вартості як базовий етап оцінки запасів	Процес постачання є ключовим моментом для первісного визнання матеріальних активів. Саме на цьому етапі формується історична (фактична) собівартість запасів, яка акумулює не лише ціну придбання, а й усі супутні витрати, безпосередньо пов'язані з транспортуванням та доведенням ресурсів до стану, придатного для використання. Від методологічної правильності та повноти розрахунку первісної вартості під час оприбуткування критично залежить об'єктивність показників фінансової звітності та точність подальшого калькулювання собівартості продукції.
2.Документальне оформлення та інформаційне забезпечення	Надходження запасів генерує безперервний рух зовнішньої та внутрішньої первинної документації. Вона слугує не лише юридичним доказом переходу права власності та підтвердженням якості активів, а й є єдиною легітимною підставою для відображення господарських операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку.
3. Організація внутрішнього контролю матеріальних потоків	Постачання виступає об'єктом постійного контролю з боку облікового апарату щодо дотримання договірних умов, обсягів та строків поставок. Ефективна організація обліку на цій стадії запобігає нераціональному відволіканню обігових коштів, мінімізує ризики нестач і забезпечує загальну збалансованість матеріальних потреб підприємства.

Джерело: розроблено із використанням [15]

Оскільки точність формування первісної вартості на етапі постачання має визначальний вплив на достовірність фінансової звітності, критично важливо чітко розмежовувати витрати, що підлягають капіталізації. У цьому контексті слід особливо зауважити, що згідно з нормами НП(С)БО 9 «Запаси» до первісної вартості матеріальних ресурсів категорично не включаються, а належать до витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені: понаднормові втрати і нестачі запасів; фінансові витрати (зокрема, відсотки за кредитами, навіть якщо кредит взято безпосередньо на купівлю цих матеріалів); витрати на збут; загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів до місця їхнього використання [12].

Водночас, у випадках специфічних операцій надходження (наприклад, безоплатного отримання), базою для оцінки виступає справедлива вартість. Під справедливою вартістю в бухгалтерському обліку розуміють суму, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на активному ринку в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. При цьому варто враховувати, що на різних підприємствах одні й ті самі запаси можуть мати абсолютно різне економічне та технологічне призначення [15].

Саме ця функціональна варіативність використання матеріальних ресурсів обумовлює необхідність глибокого розуміння галузевої специфіки підприємства. Виробництво вікон і дверей є однією з найбільш матеріаломістких сфер вітчизняної промисловості, де запаси (ПВХ-профіль, склопакети, металеве армування, фурнітура) формують лівову частку собівартості готової продукції. Щоб повною мірою оцінити масштаби матеріальних потоків та об'єктивну важливість оптимізації їх обліку, доцільно звернутися до загального аналізу сучасного стану ринку (додаток А.1).

Зокрема, актуальна статистика розвитку галузі виготовлення металопластикових конструкцій в Україні демонструє, що попри значні втрати у 2022 році через військову агресію (руйнування виробничих потужностей, зупинку сировинних заводів та порушення логістичних ланцюгів), ринок

демонструє стійку тенденцію до відновлення. За результатами 2023 року обсяг ринку ПВХ-профілю в Україні зріс до 65–67 тис. тонн, що означає приріст на рівні 25% порівняно з попереднім роком. Важливо зазначити, що вітчизняні виробники забезпечили 69% загальної потреби (близько 47 тис. тонн), тоді як частка імпорту склала 31% (близько 20 тис. тонн) (додаток А.2).

Конкуренція на ринку готових виробів залишається на стабільно високому рівні. П'ятірка лідерів серед виробників віконних конструкцій, які формують основний матеріальний потік у галузі, наведена у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Рейтинг компаній-лідерів за кількістю вироблених віконних конструкцій в Україні (за підсумками 2023 року)

Компанія-виробник (Торгова марка)	Орієнтовний обсяг виробництва, тис. од.
1. ТОВ «Завод Стеко» (TM Steko)	755 – 765
2. ТОВ «Гервікнапласт» (TM Viknar'off)	460 – 470
3. Фабрика вікон «Екіпаж»	315 – 325
4. ТОВ «Акорд-С» (TM Epsilon)	185 – 195
5. ТОВ «Вікна Віконда» (TM Віконда)	175 – 185

Джерело: розроблено із використанням Трансферного ціноутворення ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» за 2023 рік

Як свідчать наведені дані, вітчизняний ринок має чітко сформовану групу лідерів, що забезпечують левову частку виробництва та фактично задають стандарти роботи усій галузі. Подальший галузевий аналіз показує, що основними B2B-споживачами цієї продукції виступають великі забудовники та девелоперські компанії. Для цього сегмента пріоритетними аргументами при виборі постачальника є ціна (31%), стабільна якість продукції та високий рівень сервісу (зокрема, чітке дотримання графіків поставок на будівельні майданчики). Оскільки ціновий фактор є визначальним майже для третини замовників, віконні заводи змушені вести жорстку конкурентну боротьбу шляхом оптимізації виробничої собівартості, абсолютну більшість якої формують саме прямі матеріальні витрати (додаток А.3).

Окрім задоволення внутрішнього попиту, вітчизняні компанії активно

нарошують експортний потенціал, адаптуючи свою продукцію до жорстких європейських стандартів енергоефективності (рис 1.1).

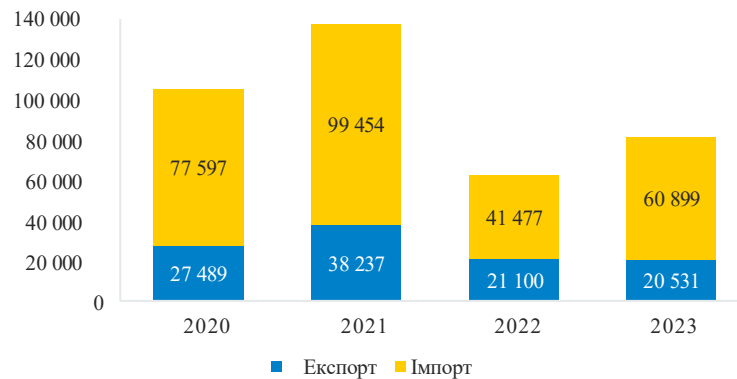

Рис. 1.1 Сумарний обсяг імпорту та експорту, тис. дол. США

Джерело: розроблено із використанням даних підприємства

У 2023 році експорт віконних конструкцій зріс на 31,8% і склав близько 29 млн доларів США (основними ринками збуту виступили Польща, Румунія та Молдова). Вихід на зовнішні ринки вимагає від підприємств не лише бездоганної якості готових виробів, а й повної простежуваності походження вхідної сировини, що додатково актуалізує роль складського обліку.

Безперебійну роботу таких виробничих гігантів забезпечують надійні логістичні ланцюги та системні постачальники ПВХ-профілів. Серед них беззаперечне лідерство утримує вітчизняна марка WDS (з часткою ринку 29–31%) та німецький концерн REHAU (10%). Співпраця з такими великими контрагентами передбачає укладання довгострокових договорів, управління значними обсягами транзитних партій та формування стратегічних (страхових) запасів на складах підприємства (додаток А.5).

Зважаючи на такі колосальні обсяги виробництва, інтенсивний імпорт сировини (ПВХ-профілю, фурнітури) та масштабну реалізацію готової продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, ефективне управління будь-яким підприємством цієї галузі стає неможливим без бездоганної системи обліку.

Формування первісної вартості запасів, їх списання у виробництво та проведення регулярного аудиту потребують суворого дотримання єдиних

методологічних правил. Для реалізації ефективного управління недостатньо лише внутрішнього контролю; необхідно, щоб кожен етап – від документального підтвердження факту надходження активів до їхньої первісної оцінки та зарахування на баланс – базувався на чітких, загальновизнаних принципах, які виключають подвійне трактування. Будь-яка неточність під час оприбуткування запасів, помилка у визначенні митної вартості або несвоєчасне відображення вхідних документів від постачальників неминуче призводять до спотворення фінансового результату та викривлення бази оподаткування. Своєю чергою, гарантією дотримання цих методологічних засад виступає відповідна законодавча база. Відповідно, основним завданням нормативно-правового регулювання обліку в Україні є визначення для всіх суб'єктів господарювання єдиних правил його ведення.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві, регулює ряд нормативно-правових документів, покликаних забезпечити:

- дотримання суб'єктами господарювання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які носять обов'язковий характер, гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;
- достовірність та повноту необхідних даних для задоволення інформаційних потреб користувачів тощо.

Порядок бухгалтерського обліку та аудиту виробничих запасів в Україні представлений чотирма рівнями: законодавчий, нормативний, методичний та локальний. Саме вони будують систему нормативно-правових документів, детальна характеристика та опис яких наведені у додатку Б.

Сформована таким чином ієрархічна система нормативного регулювання забезпечує методичну єдність облікових процесів, проте повне розкриття економічної природи запасів як об'єкта дослідження вимагає звернення до наукового дискурсу та аналізу спеціальної літератури. Узагальнення результатів теоретичного дослідження дозволяє констатувати значну багатогранність підходів до трактування сутності матеріальних ресурсів.

Аналіз праць вітчизняних та зарубіжних вчених свідчить про наявність різних методологічних позицій: зокрема, Ф. Бутинець визначає запаси як об'єкт, що перебуває на різних стадіях кругообігу капіталу, тоді як у дослідженнях Н. Кащенко акцент зміщено на їхню роль у системі управління витратами та процесі формування кінцевого фінансового результату.

Синтез існуючих поглядів дає підстави трактувати запаси як стратегічний ресурс, який забезпечує технологічну безперервність виробничого процесу та виступає головним чинником калькулювання собівартості продукції. Враховуючи специфіку галузі металопластикових конструкцій, де частка матеріальних витрат (профілю, склопакетів, фурнітури) складає 70–80% у структурі витрат, обґрунтованим є твердження про прямий вплив ефективності їх обліку на показники ліквідності та прибутковості підприємства.

Виявлений рівень наукової розробки теми вказує на необхідність подальшого вдосконалення методик контролю в умовах цифровізації облікових процесів. Усе вищевикладене підтверджує актуальність обраного напрямку дослідження та дозволяє остаточно визначити його цільові орієнтири.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики й організації бухгалтерського обліку та аудиту запасів на підприємстві у сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність запасів як об'єкта обліку та їхню роль у господарській діяльності підприємства;
- дослідити сучасний стан нормативно-правового регулювання та рівень наукової розробки теми;
- проаналізувати діючу практику бухгалтерського та податкового обліку запасів на об'єкті дослідження;
- оцінити стан організації та методики проведення аудиту запасів, виявити типові зони ризику та помилок;
- розробити пропозиції щодо оптимізації облікових процесів та

впровадження ефективних процедур внутрішнього контролю.

Реалізація поставлених завдань дозволить сформувати цілісну систему управління матеріальними ресурсами, що відповідає вимогам чинного законодавства та запитам менеджменту в умовах динамічного ринку.

1.2 Характеристика ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» та його облікової політики

Дослідження практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аудиту потребує глибокого розуміння специфіки діяльності конкретного суб'єкта господарювання. Базовим підприємством для проведення даного дослідження обрано Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІКНА ВІКОНДА» (код за ЄДРПОУ 40207010). Підприємство зареєстроване та здійснює свою діяльність у Дніпропетровській області, маючи юридичну адресу у місті Дніпро (проспект Слобожанський, буд. 31 Д), проте його основні виробничі потужності та засновники історично пов'язані з потужним промисловим регіоном – містом Кривий Ріг (додаток В).

Організаційно-правова форма господарювання – товариство з обмеженою відповідальністю. Згідно зі структурою власності, статутний капітал підприємства розподілений між трьома фізичними особами – резидентами України: Карісом Євгеном Олександровичем (49%), Карісом Русланом Васильовичем (30%) та Левіним Олександром Ігоровичем (21%) (додаток Г). Керівництво поточною діяльністю компанії здійснює директор., а організація бухгалтерського обліку покладена на головного бухгалтера, в свою чергу фінансовий контроль покладений фінансовому директорі.

Основним видом економічної діяльності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» (за КВЕД 22.23) є виробництво будівельних виробів із пластмас. Фактично компанія є одним із провідних вітчизняних виробників металопластикових конструкцій (вікон, дверей, балконних блоків), що функціонує як на ринку гуртових продажів (B2B, дилерська мережа), так і в роздрібному сегменті (B2C). Крім основного

напрямку, підприємство має право здійснювати монтажні роботи, оптову торгівлю будівельними матеріалами та встановлення столярних виробів. Масштаби діяльності підприємства підтверджуються середньообліковою кількістю працівників, яка у 2023 році становила 177 осіб, а у 2024 році – 176 осіб.

Така чисельність персоналу та промислові обсяги випуску продукції вимагають від керівництва побудови складної організаційної структури управління та багаторівневої системи внутрішнього контролю за рухом матеріальних цінностей.

Для оцінки масштабу функціонування, фінансової стійкості та, найголовніше, ролі виробничих запасів у структурі майна ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», проведемо детальний аналіз організаційно-економічних показників його діяльності за період з 2022 по 2024 роки на основі фінансової звітності (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

**Аналіз основних організаційно-економічних показників діяльності ТОВ
«ВІКНА ВІКОНДА» за 2023–2024 рр.**

Показник	2023 рік	2024 рік	Абс. Відхилення (+/-)	Темпи росту/приросту (+/-), %
1	2	3	4	5
1. Випуск металопластикових конструкцій, тис. шт.	180	140	-40	-22,22
2. Обсяг виробництва готової продукції у діючих цінах, тис. грн	706 837	604 053	-102 874	-14,54
3. Чистий дохід від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн.	696 996	613 666	-83 330	-11,96
4. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	652 412	537 425	- 114 987	-17,63
5. Валовий прибуток, тис.грн.	44 584	76 241	+ 31 657	+70,99
6. Чистий прибуток звітного періоду, тис. грн.	9 735	7 276	-2459	-25,26
7. Рентабельність продукції (за валовим прибутком), %	6,83	14,19	+7,36	+107,76
8. Кошти на поточному рахунку, тис. грн.	827	10 714	+ 9887	12,95 раз

Продовження табл. 1.5

1	2	3	4	5
9. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	177	176	-1	-0,56
10. Фонд оплати праці працівників, тис. грн.	12 417	30 845	+ 18 428	+148,41
11. Середньомісячна зарплата працівника, грн.	5 846,05	14 604,64	+ 8758,59	+149,82
12. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	17 980	25 420	+ 7 440	+41,38
13. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	50 768	62 477	+ 11 679	+23,01

Джерело: розраховано за даними фінансової та статистичної звітності

ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» за 2023-2024 рр.

Аналізуючи розраховані організаційно-економічні показники діяльності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», можна відмітити складну, але загалом дуже позитивну динаміку адаптації підприємства до мінливих ринкових умов. Протягом 2024 року спостерігалось певне скорочення розрахункових фізичних обсягів випуску продукції (на 22,22%), що закономірно призвело до зниження чистого доходу від реалізації на 11,96% – з 696 996 тис. грн до 613 666 тис. грн. Однак незважаючи на падіння витрат, керівництву вдалося досягти колосального підвищення ефективності основної операційної діяльності. Завдяки жорсткому контролю за витратами матеріалів та оптимізації виробничих процесів, собівартість реалізованої продукції скоротилася значно швидшими темпами (на 17,63%), впавши з 652 412 тис. грн до 537 425 тис. грн. Така позитивна диспропорція дозволила підприємству акумулювати рекордний валовий прибуток у розмірі 76 241 тис. грн, що на 70,99% перевищує показник попереднього року. Відповідно, рентабельність продукції за валовим прибутком продемонструвала стрімке зростання, збільшившись удвічі – з 6,83% до 14,19%. Водночас чистий фінансовий результат (прибуток) компанії у 2024 році знизився на 25,26% і склав 7 276 тис. грн порівняно з 9 735 тис. грн у 2023 році. Це зниження пояснюється свідомою політикою інвестування коштів у людський капітал та

зростанням супутніх операційних витрат на збут.

Зокрема, підприємство кардинально переглянуло систему мотивації персоналу: при практично незмінній середньообліковій чисельності працівників (176 осіб у 2024 році проти 177 осіб у 2023 році), фонд оплати праці зріс на 148,41%, досягнувши 30 845 тис. грн. Це дозволило підвищити середньомісячну заробітну плату працівників до гідного та конкурентного рівня у 14 604 грн. Поряд із цим компанія суттєво зміцнила свою поточну фінансову стійкість: залишки грошових коштів на банківських рахунках зросли майже в 13 разів – з 827 тис. грн до 10 714 тис. грн, що гарантує абсолютну платоспроможність підприємства у короткостроковій перспективі.

Взаємовідносини з контрагентами також активно масштабувалися, про що свідчить одночасне зростання як дебіторської заборгованості за продукцію (на 41,38%, до 25 420 тис. грн), так і кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги (на 23,01%, до 62 447 тис. грн). Це вказує на інтенсивне використання комерційного кредитування, відстрочок платежів у роботі з постачальниками сировини (ПВХ-профілів, скла, металу, фурнітури) та надання вигідних умов для власної дилерської мережі.

Оскільки собівартість продукції ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» є надзвичайно матеріаломісткою, управління цими товарно-матеріальними потоками виступає життєво важливим фактором стабільності. Висока питома вага матеріальних ресурсів у структурі активів зумовлює наявність специфічних галузевих особливостей, які кардинально впливають на загальну методику бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту на підприємстві. Необхідність безперервного забезпечення виробничих ліній тисячами найменувань сировини, масові імпорتنі закупівлі, постійні коливання валютних курсів та необхідність чіткого розподілу транспортних витрат вимагають запровадження бездоганної, суворо регламентованої системи обліку надходження запасів.

Для врегулювання цих складних і багатогранних процесів керівництво компанії формує облікову політику – фундаментальне управлінське рішення, яке визначає єдині правила для всієї фінансової та складської служби (додаток Ж).

Вибір конкретних способів та прийомів у межах цієї політики не є довільним; він жорстко диктується формою власності, системою оподаткування, потужністю наявної матеріально-технічної бази, рівнем кваліфікації бухгалтерських кадрів та сучасним ІТ-забезпеченням підприємства. Крім того, визначальний вплив на зміст цього документа має специфіка самої галузі виробництва будівельних виробів із пластмас (КВЕД 22.23).

До ключових галузевих особливостей ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», які безпосередньо формують складну архітектуру його облікової системи, належить цілий комплекс виробничих, логістичних та комерційних факторів. Насамперед це надвисока матеріаломісткість продукції, оскільки прямі матеріальні витрати (ПВХ-профіль, скло, армуючий метал, фурнітура та ущільнювачі) сягають 82–91% у структурі всіх операційних витрат підприємства. Це змушує обліковий апарат вести жорсткий моніторинг фактичного споживання сировини порівняно з нормативним та забезпечувати багаторівневий аналітичний облік тисяч номенклатурних позицій для уникнення пересортиці і виробничих простоїв. Окремої уваги вимагає належне відображення в системі зворотних та незворотних відходів виробництва, що суттєво впливає на формування кінцевої собівартості.

Специфіка бізнесу також полягає в його глибоко індивідуалізованому, позамовному характері. Більшість продукції виготовляється за унікальними параметрами замовника, що вимагає точного нормативного списання матеріалів: кожне вікно має власну специфікацію, за якою система повинна автоматично списувати запаси зі складу одразу після підтвердження випуску.

Суттєвий вплив на організацію обліку має і значна імпортозалежність компанії в частині забезпечення високоякісними комплектуючими. Це зумовлює необхідність щоденного ведення багатовалютного обліку зовнішньоекономічних операцій та коректного розрахунку курсових різниць. Крім того, виникає потреба у своєчасній та безпомилковій капіталізації митних платежів, послуг брокерів та міжнародних транспортно-експедиційних витрат у первісній вартості запасів за умов суворого дотримання термінів валютного

контролю під час розрахунків з іноземними постачальниками.

Облікова системи ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» адаптована до вираженої сезонності попиту на ринку світлопрозорих конструкцій та наявності довгострокових гарантійних зобов'язань. Для забезпечення достовірності фінансових результатів бухгалтерія здійснює коректний розподіл постійних загальновиробничих витрат у періоди зимового спаду з використанням бази нормативної потужності, щоб уникнути штучного завищення собівартості одиниці продукції. Паралельно облікова політика підприємства вимагає регулярного нарахування забезпечень для створення резервів, що покривають майбутні витрати на рекламації та сервісне обслуговування змонтованих конструкцій.

Отже, для повного та всебічного розкриття теми дослідження необхідно детально вивчити процес формування облікової політики підприємства (далі – ОПП) ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» під впливом вищезазначених факторів та проаналізувати її зміст у розрізі організації, методики та технології обліку безпосередньо виробничих запасів (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

**Фактори що впливають на процес формування облікової політики ТОВ
«ВІКНА ВІКОНДА»**

Група факторів	Зміст факторів на підприємстві	Вплив на формування ОПП
1	2	3
Організаційно-правові	Товариство з обмеженою відповідальністю. Власники – резиденти України.	Зумовлює застосування національних НП(С)БО та стандартний порядок розподілу фінансового результату.
Галузеві та масштабні	Промислове виробництво. Чистий дохід понад 613 млн грн. Середньооблікова чисельність – 176 осіб.	Віднесення підприємства до категорії великих/середніх, що вимагає розширеного плану рахунків та деталізованої калькуляції.
Податкові	Перебування на загальній системі оподаткування, статус платника податку на прибуток та ПДВ.	Необхідність максимального зближення бухгалтерського та податкового обліку запасів для уникнення податкових різниць.
Кадрові	Наявність власної спеціалізованої бухгалтерської служби (на чолі з головним бухгалтером) з високим рівнем кваліфікації.	Дозволяє реалізувати багаторівневу аналітику, складні контрольні процедури та оперативний аудит на місцях.

Продовження табл. 1.6

1	2	3
Техніко-технологічні	Наявність потужної матеріальної бази (цехи, склади), використання сучасного ІТ-забезпечення.	Можливість застосування складних методів оцінки вибуття запасів завдяки автоматизації складського обліку.

Джерело: розроблено із використанням Балансу (звіт про фінансовий стан) за 2023 р. та облікової політики ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

На підставі комплексного врахування цих факторів на підприємстві розроблено та функціонує Наказ про облікову політику (додаток Ж). Розкриваючи його зміст у контексті обліку виробничих запасів, доцільно проаналізувати три невіддільні складові.

На підприємстві застосовується централізована форма організації обліку. Ведення бухгалтерського обліку покладено на самостійний структурний підрозділ – бухгалтерію, яку очолює головний бухгалтер. Відповідно до Наказу, право першого (розпорядчого) підпису фінансових документів та звітності належить керівнику підприємства, а право другого підпису – головному бухгалтеру. Окремим додатком до ОПП визначено перелік матеріально відповідальних осіб (завідувачів складів профілю, відгрузок, готової продукції та інші), з якими укладено договори про повну індивідуальну матеріальну відповідальність (додаток К). Внутрішньогосподарський контроль базується на функціонуванні постійно діючої інвентаризаційної та експертно-технічної комісії, до складу якої входять керівники ключових напрямів (заступник комерційного директора з ЗЕД, головний бухгалтер, директор з виробництва тощо). Це забезпечує наскрізний контроль за рухом запасів – від імпортного постачання до списання у виробництво.

Методика обліку ОПП визначає конкретні способи оцінки статей фінансової звітності. Встановлено, що оцінка запасів при їх надходженні на здійснюється чітко за первісною вартістю згідно з вимогами НП(С)БО 9 [12].

При придбанні за плату така оцінка базується на фактичній собівартості, а складовими первісної вартості для специфічної сировини підприємства (ПВХ-

профілю, склопакетів, металевого армування, фурнітури) виступають суми, що сплачуються згідно з договорами постачальникам (за вирахуванням отриманих торговельних знижок), суми ввізного мита та митних зборів у разі закупівлі імпорتنих комплектуючих, а також витрати на страхування ризиків транспортування вантажу. Враховуючи значну частку логістичних послуг при імпорті сировини та доставці великогабаритних матеріалів, підприємство обрало метод прямого включення транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) до первісної вартості конкретної партії матеріалів (додаток Ж).

Методом оцінки вибуття запасів у виробництво обрано метод середньозваженої вартості, що є найбільш раціональним рішенням в умовах автоматизованого обліку та масової номенклатури. Також наказом визначено вартісний критерій розмежування малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) та малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП), що дозволяє своєчасно відносити вартість інструментів та спецодягу до складу витрат.

Підприємство використовує повністю комп'ютеризовану форму ведення обліку. Затверджений Робочий план рахунків містить глибоку аналітику щодо рахунку 20 «Виробничі запаси» за номенклатурними групами, місцями зберігання (складами) та матеріально відповідальними особами (додаток З). Технологія обліку передбачає суворе дотримання порядку застосування типових форм первинних документів (прибуткових накладних, видаткових накладних). ОПП також чітко регламентує проведення щорічної обов'язкової інвентаризації перед складанням річної фінансової звітності та передбачає можливість проведення раптових перевірок.

За результатами дослідження можна констатувати, що облікова політика ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» є ґрунтовним документом, який повною мірою враховує галузеву специфіку. Проте ОПП потребує певного вдосконалення. Зокрема, у тексті відсутня чітко регламентована методика створення резерву знецінення запасів. В умовах, коли на складах можуть накопичуватися застарілі або пошкоджені матеріали, відсутність механізму уцінки до чистої вартості

реалізації може призводити до штучного завищення вартості оборотних активів у Балансі (яка на кінець 2024 року склала понад 120 млн грн). Усунення цих недоліків підвищить ефективність управління матеріальними ресурсами компанії.

1.3. Бухгалтерський облік надходження виробничих запасів, розкриття інформації в звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

Організація бухгалтерського обліку виробничих запасів на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» тісно пов'язана зі специфікою виробництва металопластикових конструкцій (вікон, дверей) та склопакетів і виступає фундаментальним елементом системи управління майновими активами підприємства. Враховуючи високу матеріаломісткість продукції, де левову частку собівартості формують ПВХ-профілі, скло, фурнітура та армуючий метал, контроль за рухом та раціональним використанням матеріалів є критичним фактором фінансової стабільності та прибутковості бізнесу.

Оскільки безперервність операційного циклу безпосередньо залежить від своєчасності постачання та точності калькулювання витрат, обліковий процес побудовано з використанням сучасної автоматизованої системи «BAS Бухгалтерія». Вона забезпечує наскрізну й безперервну реєстрацію даних на всіх етапах кругообігу матеріальних ресурсів – від моменту їхнього оприбуткування на складах та митного очищення (для імпортованих комплектуючих) до безпосереднього списання і споживання у виробничих цехах. Завдяки впровадженню цієї програмної системи підприємство має змогу вести багатовимірний аналітичний облік за тисячами номенклатурних позицій, партіями, місцями зберігання та матеріально-відповідальними особами.

Для глибокого розуміння загальної архітектури та внутрішньої логіки облікового процесу на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» необхідно чітко окреслити ключові організаційно-технологічні фактори, притаманні специфіці виготовлення металопластикових конструкцій. Оскільки дане виробництво

поєднує в собі риси як масового, так і суворо індивідуального підходу (де кожне вікно чи двері виготовляються за унікальними вимірами конкретного клієнта), саме ці технологічні аспекти формують фундаментальні засади облікової політики компанії. Вони безпосередньо визначають конфігурацію первинного документообігу та глибину деталізації аналітичного й синтетичного обліку запасів. Зокрема, це стосується складності автоматизованого нормативного списання сировини під індивідуальні специфікації, особливостей багатовалютного обліку руху імпоротної фурнітури, а також суворих вимог щодо зважування, оцінки та оприбуткування зворотних технологічних відходів (обрізків ПВХ-профілю).

Коректне, своєчасне та максимально деталізоване відображення цих специфічних виробничих циклів в автоматизованій обліковій системі має стратегічне значення для менеджменту ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Воно дозволяє не лише забезпечити юридичну бездоганність та економічну достовірність показників фінансової звітності (що є критично важливим для успішного проходження щорічного зовнішнього аудиту), а й формує потужний, багаторівневий механізм внутрішнього управлінського контролю.

Завдяки такому підходу керівництво підприємства отримує надійний інструментарій для безперервного моніторингу руху матеріальних ресурсів. Це дає змогу оперативно виявляти найменші відхилення фактичних витрат сировини від затверджених нормативних специфікацій та ефективно запобігати понаднормовим втратам високоліквідних активів (ПВХ-профілю, скла, дороговартісної фурнітури) безпосередньо на етапах розкрою і збирання конструкцій. Крім того, абсолютна точність первинної реєстрації руху запасів виступає фундаментальною передумовою для об'єктивного калькулювання прямих витрат за кожним унікальним замовленням.

У підсумку це створює верифіковану інформаційну базу для прийняття зважених рішень щодо ціноутворення, подальшої оптимізації собівартості готової продукції та утримання стійких конкурентних позицій компанії на ринку (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Фактори впливу на організацію первинного, аналітичного та синтетичного обліку запасів ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

Фактор впливу на організацію обліку	Первинний облік	Аналітичний облік	Синтетичний облік
Надходження широкої номенклатури запасів	Вимагає обов'язкового зазначення в накладних та ордерах точних найменувань, артикулів та специфічних одиниць виміру	Зумовлює необхідність ведення деталізованого кількісно-сумового обліку в електронних картках та відомостях за кожною номенклатурною позицією окремо.	Вимагає класифікації та групування загальної вартості цих матеріалів на відповідних субрахунках рахунку 20 залежно від їх економічного призначення.
Організація матеріальної відповідальності	Забезпечує обов'язкову наявність підписів конкретних матеріально відповідальних осіб у прибуткових ордерах та інвентаризаційних описах (форми №М-21).	Вимагає побудови оборотних відомостей руху матеріалів та залишків чітко у розрізі кожного складу та конкретного МВО	Передбачає щомісячну звірку та забезпечення тотожності загальних сум залишків за всіма підзвітними особами з підсумковим сальдо рахунків класу 2 у Головній книзі.
Різноманітність джерел надходження: імпорт, вітчизняні постачальники, власне виробництво	Зумовлює застосування різних типів документів: видаткових накладних (від українських заводів), митних декларацій (при імпорті), звітів виробництва за зміну.	Вимагає відображення надходжень у розрізі конкретних контрагентів-постачальників або внутрішніх підрозділів.	Формує розгалужену кореспонденцію: надходження відображається за дебетом 20, 25 у кореспонденції з кредитом різних рахунків
Специфіка формування первісної вартості	Вимагає збору та реєстрації додаткових документів, що підтверджують супутні витрати: актів наданих транспортних послуг, довідок про сплату ввізного мита.	Передбачає пряме включення супутніх витрат до собівартості конкретної партії матеріалу (артикулу) або їх накопичення на окремому аналітичному субрахунку ТЗВ для розподілу.	Забезпечує капіталізацію всіх супутніх витрат на придбання за дебетом синтетичних рахунків запасів для формування їх фактичної вартості згідно з НП(С)БО 9.

Джерело: розроблено із використанням облікової політики та плану рахунків
ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

Для забезпечення юридичної сили та достовірності інформації первинний облік на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» здійснюється із суворим дотриманням законодавчих вимог. Кожен первинний документ містить обов'язкові реквізити: назву документа, дату його складання, точне найменування підприємства, зміст, обсяг та одиниці виміру господарської операції, посади осіб, відповідальних за її здійснення, та їхні особисті підписи. Право на одержання матеріалів від постачальників надається уповноваженим працівникам на підставі довгострокових довіреностей, затверджених генеральним директором. Зокрема, згідно з довіреністю №04/24, повноваження на отримання ТМЦ та підписання видаткових накладних покладені на начальника відділу з постачання, його заступника та менеджера з постачання (додаток И).

Процес документального оформлення надходження запасів диференціюється залежно від джерела постачання. При взаємодії з вітчизняними контрагентами надходження супроводжується обов'язковим пакетом первинних документів, ключовими з яких є видаткова накладна постачальника та товарно-транспортна накладна (ТТН). Оскільки доставка значних обсягів сировини (профілю, скла, металу) здійснюється як власним вантажним автотранспортом підприємства (зокрема, тягачами DAF), так і силами сторонніх перевізників, наявність ТТН є обов'язковою умовою для підтвердження факту надання транспортних послуг, переходу ризиків та формування транспортно-заготівельних витрат.

Наприклад, на підставі видаткової накладної №001903008 від ТОВ «Міропласт» (додаток Л) та відповідної супровідної товарно-транспортної накладної, підприємство отримало партію матеріалів, серед яких підвіконний профіль 050 (додаток М). При фізичному прийманні цієї партії безпосередньо на склад, матеріально відповідальна особа (комірник) здійснює звірку фактичної наявності з даними ТТН і видаткової накладної, після чого виписує внутрішній прибутковий ордер типової форми №М-4 (зокрема, №ВВ000001368). Саме цей ордер підтверджує фактично прийняту кількість (650 пог.м) та оцінку (20,36 грн

без ПДВ), стаючи безпосередньою підставою для відображення надходження в регістрах бухгалтерського обліку (додаток Н).

Особливої уваги заслуговує надходження виробничих запасів за імпортом від іноземних постачальників. Головним первинним документом для оприбуткування імпортової сировини є митна декларація. Первісна вартість таких запасів формується у національній валюті шляхом перерахунку вартості в іноземній валюті за курсом Національного банку України на дату здійснення митного оформлення. До вартості обов'язково додаються суми ввізного мита, послуги митного брокера та витрати на міжнародне транспортування (дод.П).

Окремим джерелом надходження запасів є власне виробництво напівфабрикатів. ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» у цеху по виготовленню склопакетів самостійно випускає склопакети для подальшої збірки вікон. Оприбуткування таких напівфабрикатів на склад здійснюється на підставі звітів виробництва за зміну. Наприклад, згідно зі звітом №618, надійшли готові склопакети (моделі 4-12Ar-4-10Ar-4i обсягом 16,482 кв.м), що відображається як внутрішнє надходження на рахунок 25 «Напівфабрикати» (додаток Р).

Контроль за збереженням оприбуткованих запасів забезпечується через регулярні інвентаризації, результати яких фіксуються в інвентаризаційних описах форми №М-21. На підставі наказу №7/01 комісією під керівництвом заступника комерційного директора з ЗЕД та за участю начальника виробництва проводяться перевірки: в описі №9 (Склад комплектації відгрузок) зафіксовано наявність ТМЦ (додаток С).

Систематизація накопиченої первинної інформації здійснюється шляхом її реєстрації в регістрах аналітичного та синтетичного обліку. Аналітичний облік являє собою систему деталізованого відображення інформації про кожен окремий вид запасів у натуральному та грошовому вимірниках. На ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» він ведеться в електронному вигляді у розрізі кожної номенклатурної одиниці, складського приміщення та конкретної матеріально відповідальної особи (картки складського обліку, відомості руху по партіях). Це

дозволяє керівництву в будь-який момент знати, скільки метрів профілю або штук фурнітури знаходиться у певного комірника.

Синтетичний облік, натомість, забезпечує узагальнення аналітичних даних виключно у грошовому вимірнику на рахунках першого та другого порядків. Він дає загальну картину про стан активів підприємства. Взаємозв'язок між аналітичним і синтетичним обліком є фундаментальним правилом бухгалтерії: сума залишків та оборотів за всіма аналітичними рахунками певного виду матеріалів повинна суворо дорівнювати залишку та оборотам за відповідним синтетичним рахунком. На підприємстві цей зв'язок реалізується через формування щомісячних оборотно-сальдових відомостей за синтетичними рахунками класу 2: 201 «Сировина й матеріали» (додаток Т), 202 «Куповані напівфабрикати та комплектуючі вироби» (додаток У), 203 «Паливо» (додаток Ф), 204 «Тара й тарні матеріали» (додаток Х), 205 «Будівельні матеріали» (додаток Ц), 206 «Матеріали, передані в переробку» (додаток Ш), 207 «Запасні частини» (додаток Щ), 209 «Інші матеріали» (додаток Ю) та 25 «Напівфабрикати» (додаток Я).

Усі синтетичні записи утворюють журнал господарських операцій, типова структура якого для операцій надходження наведена у таблиці 1.8.

Фінальною та найбільш відповідальною стадією облікового процесу є узагальнення та розкриття інформації про об'єкт дослідження у фінансовій та внутрішній управлінській звітності підприємства. Відповідно до концептуальних засад Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», комплексні дані про наявність і рух сировини, матеріалів, напівфабрикатів та палива знаходять своє відображення у Формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», а також безпосередньо впливають на показники витрат у Формі №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та деталізуються у Формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності» [20].

Таблиця 1.8

**Кореспонденція рахунків з обліку надходження запасів та напівфабрикатів
на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» за червень 2024 р.**

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн	Регістр обліку (посилання на додаток)
	Дт	Кт		
1	2	3	4	5
1.Оприбутковано партію ПВХ-профілю від вітчизняного постачальника ТОВ «МІРОПЛАСТ» (без ПДВ)	201	631	1 455 744,17	Видаткова накладна (додаток Л), ТТН (додаток М), Прибутковий ордер №ВВ000001368 (додаток Н)
2.Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (20%) за придбаним ПВХ-профілем	641	631	291 148,83	Податкова накладна (зарєстрована в ЄРПН) (додаток АА)
3.Оприбутковано системи скління від іноземного постачальника BKS GLOBALCON (Туреччина) за фактурною вартістю	201	632	124 500,00	Інвойс № BGL202500000 0146, Митна декларація (додаток П)
4.Відображено суму сплаченого на єдиний казначейський рахунок митниці імпортного ПДВ	641	377	24 900,00	Митна декларація (додаток П), Виписка банку
5.Оприбутковано на склад готові склопакети власного виробництва за виробничою собівартістю	25	232	1 851 327,00	Звіт виробництва за зміну (додаток Р), Специфікація (додаток АБ)
6.Включено до первісної вартості імпортованих запасів вартість послуг митного брокера (ТОВ «NORMATRANS»)	201	631	4 500,00	Акт надання послуг митного оформлення (додаток П)

Джерело: розроблено із використанням даних бухгалтерського обліку ТОВ
«ВІКНА ВІКОНДА» за червень 2024 р.

Процес формування цих показників на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» є повністю автоматизованим: після проведення всіх первинних документів, відображення операцій надходження (як на внутрішньому ринку, так і за імпортом) та регламентного закриття звітного періоду, інформаційна система акумулює дані на рахунках класу 2 і формує Головну книгу. Саме вона разом із регістрами аналітичного обліку слугує безпосереднім джерелом для заповнення звітних форм.

Порядок розкриття інформації про виробничі запаси, чіткий взаємозв'язок між регістрами синтетичного обліку та статтями звітності, станом на кінець

червня 2024 року представлено в Додатку АГ

Аналіз даних Додатку АГ свідчить про те, що розкриття інформації про виробничі запаси повністю відповідає вимогам Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також внутрішнім запитам системи менеджменту ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Сумарні показники, відображені у Формі №1 «Баланс», дають змогу зовнішнім користувачам об'єктивно оцінити рівень матеріаломісткості активів підприємства та його загальну ліквідність. Як видно з фактичних даних, понад 78 мільйонів гривень акумульовано саме у виробничих активах, що є закономірною ознакою для масштабного виробника металопластикових конструкцій.

Водночас показники Форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» забезпечують необхідну аналітичну глибину, деталізуючи елементну структуру майна. Чітке розмежування вартості основного ПВХ-профілю та скла (субрахунок 201), палива для логістичного автопарку тягачів DAF (субрахунок 203) та допоміжних матеріалів чи фарб (субрахунок 209) дозволяє проводити якісний фінансовий моніторинг і виявляти тенденції зміни обсягів капіталу, замороженого в запасах (додаток АВ).

Окреме місце в загальній системі посідає внутрішня управлінська звітність, яка виступає сполучною ланкою між оперативним цеховим управлінням та стратегічним плануванням. Оскільки левову частку у формуванні собівартості готових вікон займають саме прямі матеріальні витрати, наявність щоденних звітів про рух номенклатури дозволяє керівництву миттєво реагувати на потреби виробництва. Це запобігає виникненню дефіциту специфічних комплектуючих і водночас мінімізує витрати на утримання складських площ.

У підсумку можна констатувати, що на досліджуваному підприємстві побудовано цілісну, комплексну та абсолютно прозору систему бухгалтерського обліку надходження виробничих запасів. Інформаційні потоки логічно проходять повний життєвий цикл: від моменту первинної фіксації фактів господарського життя у видаткових накладних, ТТН, митних

деклараціях чи внутрішніх звітах виробництва через автоматизоване групування у взаємопов'язаній системі аналітичних та синтетичних рахунків класу 2 до фінального відображення у формах фінансової та управлінської звітності.

Сформована таким чином інформаційна база є верифікованою, юридично обґрунтованою та арифметично точною. Це забезпечує надійне підґрунтя для прийняття управлінських рішень менеджментом підприємства та створює об'єктивну основу для здійснення наступного етапу нашого дослідження – проведення незалежного аудиту та оцінки ефективності функціонування системи внутрішнього контролю операцій із запасами.

1.4. Облік виробничих запасів в умовах використання інформаційних систем у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

У сучасних економічних умовах ефективність роботи будь-якого виробничого підприємства напряду залежить від швидкості та якості обробки інформації. Галузь виготовлення металопластикових конструкцій характеризується надзвичайно великим обсягом використання різноманітних матеріалів: ПВХ-профілів, скла, фурнітури, армування та герметиків. Саме тому надійна автоматизована система обліку є не просто допоміжним інструментом, а критично важливим елементом управління ресурсами. На базовому підприємстві ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» для ведення бухгалтерського, податкового та частково управлінського обліку використовується програмний комплекс «BAS Бухгалтерія».

Діюча на підприємстві система обліку має низку вагомих переваг, які забезпечують виконання базових вимог законодавства. По-перше, програма повністю адаптована до українських стандартів бухгалтерського обліку, що дозволяє автоматично формувати регламентовану фінансову та податкову звітність. По-друге, система підтримує багаторівневу структуру складського обліку, що є життєво необхідним для ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», де матеріали

розподілені між основним складом, цехом виготовлення склопакетів та інші.

По-третє, програма автоматично виконує складні математичні розрахунки: наприклад, самотійно обчислює середньозважену вартість запасів під час їх списання у виробництво та розподіляє транспортно-заготівельні витрати.

Проте, незважаючи на ці переваги, поточний стан автоматизації має суттєві недоліки. Головною проблемою є високий рівень залежності системи від ручного введення даних та відсутність інструментів для прогнозування. Програма працює виключно як пасивний реєстратор фактів: вона відображає лише те, що бухгалтер вніс до неї вручну. Система не здатна попередити про можливий дефіцит сировини, не аналізує ефективність використання матеріалів і вимагає значних витрат робочого часу на механічну обробку первинних документів.

Для того щоб об'єктивно оцінити рівень автоматизації, необхідно детально розглянути фактичний технологічний процес обробки інформації – від моменту виникнення потреби в матеріалах до їх оприбуткування в обліковій базі. На ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» цей процес містить значну частку рутинної ручної роботи. Процес розпочинається з того, що менеджер з постачання формує замовлення постачальнику. Оскільки робоче місце менеджера не завжди повністю інтегроване з бухгалтерською базою, він надсилає заявку на оплату електронною поштою (через Outlook) на адресу бухгалтерії. У цій заявці менеджер вказує номер замовлення, перелік номенклатури, необхідну кількість та бажану дату оплати. Якщо дата не вказана, бухгалтер змушений самотійно піднімати умови договору та визначати терміни платежу вручну.

Отримавши листа, бухгалтер створює в програмі документ «Заявка на витрачання коштів». Після цього на основі замовлення постачальника формується «Рахунок на оплату постачальнику». Саме на цьому етапі виникає найбільше ручного навантаження: бухгалтер повинен вручну перенести ціни з отриманого від постачальника рахунку, ретельно перевірити правильність обраної менеджером номенклатури та її кількість. Далі здійснюється ручна перевірка загальної суми та суми ПДВ на відповідність паперовому чи електронному оригіналу. Також бухгалтер самотійно контролює правильність

дат і прив'язку операції до відповідного договору з контрагентом.

Коли складська служба повідомляє, що вантаж з матеріалами фізично прибув на територію заводу, бухгалтер очікує на надходження супровідних документів. Залежно від постачальника, вони надходять трьома різними шляхами: через сервіси електронного документообігу (такі як «Вчасно» або «М.Е.Дос»), поштовими операторами або передаються водієм безпосередньо з вантажем. Бухгалтер проводить візуальну звірку фактично отриманих документів із раніше введеним рахунком. Якщо матеріали доставлялися автотранспортом постачальника, додатково перевіряється правильність заповнення Товарно-транспортної накладної (ТТН). Лише після успішного проходження всіх етапів перевірки, бухгалтер створює в системі фінальний документ оприбуткування, заповнює дати згідно з видатковою накладною, перевіряє кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку і проводить документ.

Практичний алгоритм відображення операцій в програмі BAS бухгалтерія можна розглянути на прикладі екранних форм. Фінальним кроком описаного вище процесу є створення документа «Надходження товарів і послуг» (додаток АД). У шапці документа бухгалтер зазначає постачальника, договір та склад, на який прибувають матеріали. У табличній частині детально розписується кожна позиція. Програма автоматично розраховує загальну суму та виділяє податковий кредит з ПДВ.

Наступним важливим етапом є автоматизація виробничого процесу. Для відображення трансформації сировини у напівфабрикат (склопакет) використовується документ «Звіт виробництва за зміну» (додаток АЕ) Цей інструмент дозволяє на основі заздалегідь внесених специфікацій автоматично списати необхідну кількість матеріалів з кредиту рахунку 201 у дебет рахунку 23 «Виробництво», одночасно оприбутковуючи готовий виріб на рахунок 25 «Напівфабрикати».

Для контролю за накопиченою інформацією використовуються автоматизовані облікові регістри. Головним звітним інструментом бухгалтерії є

Оборотно-сальдова відомість (додаток Я). Система дозволяє відстежувати сальдо на початок періоду, обороти та залишки на кінець періоду по кожній окремій номенклатурі. Одночасно з цим, для потреб управлінського персоналу формується звіт «Відомість по партіях товарів на складах» (додаток АЖ). Цей звіт дозволяє фінансовому директору та начальнику виробництва бачити рух матеріалів у розрізі конкретних партій оприбуткування.

Враховуючи описаний вище процес, стає очевидним, що підприємство витрачає колосальний ресурс часу на ручне перенесення даних, звірку цін та контроль документів. Такий підхід збільшує ризик впливу людського фактора – банальна механічна помилка при введенні ціни може призвести до спотворення собівартості всієї партії вікон. Альтернативним та найбільш сучасним варіантом вирішення цих проблем є інтеграція в обліковий процес інструментів штучного інтелекту (ШІ) та перехід на сучасні ERP-системи. Штучний інтелект у бухгалтерському обліку здатний взяти на себе виконання рутинних операцій.

Пропонується розширити автоматизацію ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» шляхом впровадження ШІ-модулів для забезпечення фінансового, управлінського та податкового обліку. У сфері фінансового обліку впровадження технологій оптичного розпізнавання символів (OCR) дозволить системі самостійно сканувати паперові накладні від поштових операторів або завантажувати дані з електронної пошти, автоматично розпізнавати номенклатуру та ціни, створюючи документ у базі без ручного вводу.

Для управлінського обліку алгоритми машинного навчання можуть аналізувати історію продажів, враховувати сезонність і самостійно формувати прогнози щодо потреби у матеріалах. Крім того, інтелектуальні алгоритми дозволяють оптимізувати карти розкрою скла та профілю, зводячи кількість технологічних відходів до абсолютного мінімуму. У податковому обліку автоматизовані модулі можуть щоденно моніторити статус реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі та перевіряти контрагентів на наявність податкових боргів чи ризикових статусів.

Для обґрунтування доцільності впровадження ШІ в обліку виробничих

запасів на підприємствах з виробництва металопластикових конструкцій, проведемо дослідження складу та структури собівартості виготовлення металопластикового вікна на базі профілю «Віконда Класик Plus» (розмір 1,2 м × 1,4 м) (табл. 1.9)

Таблиця 1.9

Приклад калькулювання виробництва металопластикового вікна на базі профілю «Віконда Класик Plus» (розмір 1,2 м × 1,4 м)

Стаття калькуляції	Сума, грн	Частка, %
1.Матеріальні витрати, в т.ч.	5200,0	84,55
Профільна система «Віконда Класик Plus»	1 500,00	28,85
Склопакет (двокамерний енергозберігаючий)	2 000,00	38,46
Фурнітура Siegenia Titan AF	800,00	15,38
Ущільнювачі EPDM	200,00	3,85
Армування (оцинкована сталь)	700,00	13,46
2.Оплата праці	500,00	8,13
3.Оренда, амортизація, електроенергія	300,00	4,88
4.Витрати на логістику	150,00	2,44
Виробнича собівартість	6 150,00	100,0

Джерело: створено автором на основі [38]

Отже, виробнича собівартість виготовлення металопластикового вікна на базі профілю «Віконда Класик Plus» (розмір 1,2 м × 1,4 м) становить 6 150,0 грн. Домінуючу частину в її складі займають матеріальні витрати - майже 85%.

З'ясовано, що найбільшу частку у складі матеріальних витрат займають склопакет (32,46%) та профільна система (24,85%). Зниження вартості придбання перелічених компонентів може суттєво знизити собівартість металопластикового виробу.

Важливим є визначення конкретних проблем, які можуть бути вирішені за допомогою штучного інтелекту, для адаптації технології до специфіки виробничих процесів.

Послідовні етапи впровадження елементів штучного інтелекту (ШІ) в систему обліку виробничих запасів на підприємствах з виготовлення металопластикових конструкцій систематизовано та узагальнено у таблиці 1.10.

Враховуючи надвисоку матеріаломісткість цієї галузі, де прямі витрати на ПВХ-профіль, скло та специфічну фурнітуру формують визначальну частку собівартості, цифрова трансформація обліку перетворюється з інноваційної опції на стратегічну необхідність.

Кожен етап цього складного інноваційного процесу вимагає ретельного попереднього планування та глибокого аудиту існуючої ІТ-інфраструктури підприємства. Такий аудит не повинен обмежуватися лише оцінкою серверних чи апаратних потужностей; він передбачає комплексну інвентаризацію цифрових баз даних, перевірку протоколів інформаційної безпеки та оцінку реальних аналітичних потреб менеджменту на різних рівнях управління.

Керівництву необхідно провести скрупульозний аналіз доступних фінансових інвестицій та кадрового потенціалу, щоб обґрунтувати економічну доцільність трансформації. На основі цих даних здійснюється підбір оптимальних технологічних рішень, які найбільше відповідають галузевій специфіці віконного виробництва. Зокрема, йдеться про впровадження алгоритмів інтелектуального розпізнавання первинних документів (OCR), здатних миттєво зчитувати, верифікувати та класифікувати тисячі багатосторінкових накладних від вітчизняних та іноземних постачальників, повністю виключаючи механічні помилки ручного введення.

Не менш важливим є розгортання модулів предиктивної аналітики: такі інструменти дозволяють системі не просто пасивно фіксувати поточні складські залишки, а математично точно прогнозувати майбутню потребу в ПВХ-профілях, склі чи фурнітурі з урахуванням статистики попередніх періодів, термінів доставки та сезонних коливань попиту.

Варто чітко усвідомлювати, що успішна реалізація такого масштабного проекту далеко не обмежується лише розробкою чи закупівлею програмних алгоритмів. Вона вимагає абсолютно безшовної інтеграції новітніх технологій штучного інтелекту в діючу архітектуру облікових систем (наприклад, у типові конфігурації лінійки BAS), що передбачає налаштування надійних шлюзів обміну даними та безперервну синхронізацію складних номенклатурних

довідників. Це неминуче тягне за собою глибоку адаптацію всієї бізнес-моделі підприємства, де логістичні та облікові процеси переходять від реактивного реагування на дефіцит до проактивного стратегічного планування. Водночас окремої, стратегічної уваги на всіх етапах модернізації потребує подолання неминучого організаційного спротиву персоналу, який часто сприймає автоматизацію як потенційну загрозу втрати робочих місць.

Для нівелювання цих соціальних ризиків необхідна комплексна технічна та психологічна підготовка працівників бухгалтерської служби й складського господарства. Її головною метою є зміна парадигми мислення працівників: трансформація їхньої ролі від звичайних операторів ручного введення даних до кваліфікованих фінансових аналітиків та контролерів, здатних максимально ефективно взаємодіяти з новим інтелектуалізованим середовищем (табл. 1.10).

Таблиця 1.10

Етапи впровадження елементів штучного інтелекту в обліку виробничих запасів на підприємствах з виготовлення металопластикових конструкцій

Етап	Опис
1	2
Етап 1. Підготовка та аналіз потреб в автоматизації обліку виробництва металопластикових конструкцій	
Оцінка потреб підприємства у автоматизації обліку запасів металопластикових конструкцій	Визначення основних категорій запасів: ПВХ-профілі, армування, фурнітура, склопакети, ущільнювачі, комплектуючі. Аналіз потреб складів, виробничих дільниць та відділу логістики
Аналіз поточних процесів та вибір ключових показників ефективності для металопластикових конструкцій	Визначення показників ефективності: середній термін зберігання, обіг запасів, втрати через брак обліку. Аналіз програмного забезпечення, що вже використовується
Формування стратегії цифрової трансформації обліку металопластикових конструкцій	Визначення вимог до ERP-системи планування інтеграції з постачальниками
Етап 2. Розробка та тестування системи автоматизації металопластикових конструкцій	
Вибір відповідних технологій	Впровадження ERP-системи, використання IoT, штучного інтелекту.
Прототипування програмного забезпечення	Розробка модуля для управління запасами, тестування взаємодії з виробничими процесами.
Оцінка результатів тестування	Аналіз ефективності роботи прототипу, коригування алгоритмів прогнозування.
Етап 3. Впровадження та моніторинг автоматизованої системи	
Інтеграція технологій	Встановлення датчиків, RFID-сканерів, налаштування ERP-системи

Продовження табл. 1.10

1	2
Навчання персоналу	Проведення тренінгів для складських працівників, менеджерів виробництва
Пілотне впровадження	Тестове впровадження в один цех, аналіз ефективності
Етап 4. Масштабування та моніторинг автоматизованої системи	
Масштабування автоматизованої системи	Впровадження на всіх виробничих дільницях, інтеграція з постачальниками
Постійний моніторинг ефективності	Впровадження контрольних точок, оптимізація складів
Управління ризиками цифровізації	Забезпечення резервних копій, захист інформації
Етап 5. Оцінка ефективності та впровадження інновацій	
Аналіз результатів впровадження автоматизованої системи	Вимірювання ключових показників ефективності після масштабування системи. Аналіз впливу автоматизації на витрати, швидкість виробничих процесів та якість управління запасами
Визначення вузьких місць та можливостей для покращення	Оцінка ефективності взаємодії системи з реальними бізнес-процесами. Виявлення проблемних зон та визначення шляхів їх усунення
Впровадження нових технологій та покращень	Використання AI для глибшого аналізу даних, оптимізація алгоритмів прогнозування потреб у матеріалах, розширення інтеграції з постачальниками через блокчейн

Джерело: створено автором на основі [25]

Штучний інтелект може використовуватися в різних аспектах управління виробничими запасами на підприємствах з виготовлення металопластикових конструкцій – від автоматизації рутинних завдань, таких як ведення обліку матеріалів і контроль залишків, до складніших процесів аналізу, прогнозування потреб у сировині, оптимізації логістики та управління ризиками.

Його застосування дозволяє виявляти тренди у споживанні матеріалів, аналізувати закономірності у використанні ресурсів, автоматизувати процеси обміну даними між структурними підрозділами підприємства та прогнозувати майбутні потреби на основі історичних даних тощо, при цьому враховується специфіка запиту компанії щодо оптимізації бізнес-процесів та інтеграції технологій у чинну бізнес-модель.

Важливим аспектом є дотримання принципу економічної обґрунтованості інвестицій [9], так як будь-яка така інвестиція повинна бути виправдана з точки зору впливу на ефективність бізнес-процесів, підвищення продуктивності,

зниження витрат або отриманню інших економічних переваг, що перевищує витрати на впровадження та експлуатацію.

Тому, важливим етапом є протипування, що дозволяє оцінити, як саме обрані елементи ШІ будуть працювати в реальних умовах без значних ризиків для основної операційної діяльності, виявити недоліки на ранніх етапах, налаштувати алгоритми та забезпечити їх надійність перед початком повного використання.

Одним з основних напрямків для виробників є оптимізація собівартості продукції, що безпосередньо впливає на прибутковість і конкурентоспроможність підприємства.

Використання штучного інтелекту в обліку використання виробничих запасів з метою управління виробництвом металопластикових вікон дозволяє значно підвищити ефективність цих процесів. Ефект від впровадження ШІ складається з кількох ключових аспектів:

Оптимізація використання матеріалів. ШІ здатний проводити аналіз великих обсягів даних, що дозволяє оптимізувати співвідношення ціни та якості комплектуючих. Система може прогнозувати термін експлуатації матеріалів, що допомагає уникати витрат на передчасно зношені компоненти. За допомогою ШІ можна знизити витрати на матеріали на 5-10%, а також мінімізувати залишки та відходи, що сприяє більш екологічному виробництву.

Автоматизація виробничих процесів. Роботизовані лінії, що керуються ШІ, здатні автоматизувати багато етапів виробництва, зокрема різання, складання та контроль якості. Це дозволяє скоротити час виготовлення вікон на 20–30% та зменшити кількість браку до 1–2%. Таким чином, витрати на оплату праці та втрати через брак знижуються, а точність і швидкість виготовлення підвищуються. Крім того, автоматизовані процеси дозволяють підприємству швидше реагувати на зміни в замовленнях, оперативно налаштовуючи виробничі лінії під різні специфікації.

Прогнозування попиту та управління запасами. ШІ може проводити прогнозування попиту на продукцію з урахуванням сезонних коливань, що

дозволяє ефективно управляти запасами. Це дає змогу зменшити витрати на склади на 10–15%, уникнути затримок у виробництві через нестачу матеріалів, а також своєчасно реагувати на зміну попиту. Динамічний аналіз ринку та попереднє планування замовлень допомагають уникнути перевиробництва або дефіциту продукції.

Зменшення енергоспоживання. Використання ІІІ для оптимізації енергоспоживання є важливим етапом для зниження витрат. ІІІ може аналізувати дані про споживання електроенергії та оптимізувати графік роботи обладнання, знижуючи витрати на електроенергію на 10–12%. Крім того, автоматизоване управління кліматом у цехах дозволяє знизити витрати на опалення та охолодження, що є критично важливим у сучасних умовах зростання вартості енергоресурсів.

Оптимізація логістичних процесів та підвищення швидкості реагування на замовлення стають можливими завдяки здатності алгоритмів штучного інтелекту аналізувати великі масиви даних у режимі реального часу. ІІІ здатний динамічно оптимізувати маршрути доставки сировини від постачальників та транспортування готової продукції до кінцевих споживачів чи дилерської мережі. Враховуючи специфіку вантажу (великогабаритні та крихкі скляні конструкції), такий підхід дозволяє мінімізувати ризики пошкодження товару в дорозі та знизити загальні транспортно-заготівельні й збутові витрати щонайменше на 15–20%. Крім того, інтеграція технологій автономного переміщення (наприклад, роботизованих навантажувачів або систем розумного складу) суттєво прискорює внутрішню логістику – від автоматичної подачі ПВХ-профілю на ділянки розкрою до переміщення готових склопакетів.

Впровадження інтелектуальних систем управління замовленнями (ERP-систем нового покоління) дозволяє підприємству миттєво синхронізувати запити клієнтів із наявними запасами на складі та поточним виробничим графіком, критично скорочуючи загальний час виконання замовлення. Для галузі металопластикових конструкцій, що характеризується високим рівнем конкуренції, сезонністю та індивідуальністю проектів, така оперативність

відіграє ключову роль у задоволенні потреб споживачів та формуванні стійких конкурентних переваг.

Узагальнюючи вищенаведене, можна констатувати, що завдяки комплексному застосуванню інструментів штучного інтелекту підприємства отримують потужний важіль для суттєвого зниження виробничої собівартості продукції. Позитивний економічний ефект досягається синергією кількох ключових напрямків: математично точної оптимізації розкрою матеріалів (мінімізації технологічних відходів профілю та скла), глибокої автоматизації рутинних виробничих і облікових операцій, раціонального енергозбереження, а також відчутного зменшення витрат на зовнішню і внутрішню логістику та оптимізації фонду оплати праці. Для наочної демонстрації фінансової доцільності таких інновацій було здійснено практичний розрахунок очікуваного економічного ефекту від впровадження технологій ШІ у виробництво базової моделі металопластикового вікна з популярної профільної системи «Віконда Класик Plus», детальні результати якого представлено у таблиці 1.11.

Таблиця 1.11

**Розрахунок ефекту від впровадження ШІ при виробництві
металопластикового вікна на базі профілю «Віконда Класик Plus»**

Стаття собівартості	Початкова вартість, грн	Зниження витрат (%)	Економія (грн)	Оновлена вартість, грн
1. Матеріальні витрати, в т.ч.	5200,0	5%	260,0	4940,0
Профільна система	1 500,0	5%	75,0	1 425,0
Склопакет	2 000,0	5%	100,0	1 900,0
Фурнітура	800,0	5%	40,0	760,0
Ущільнювачі	200,0	5%	10,0	190,0
Армування (оцинкована сталь)	700,0	5%	35,0	665,0
2. Оплата праці	500,0	10%	50,0	450,0
3. Оренда, амортизація, електроенергія	300,0	10%	30,0	270,0
4. Витрати на логістику	150,0	15%	22,0	128,0
Виробнича собівартість, грн	6 150,0	5,89	362,0	5 788,0

Джерело: створено автором на основі [25]

Таким чином, впровадження ШІ дозволить знизити собівартість металопластикового вікна на базі профілю «Віконда Класик Plus» на 362,0 грн.,

зокрема, за рахунок зниження матеріальних витрат у сумі 260,0грн. Такий результат дозволить підприємствам знизити матеріальні витрати 2600000грн. при виробництві запланованих 10 000 вікон на рік.

Враховуючи усі переваги та значну економію, яку забезпечує впровадження технологій штучного інтелекту, важливо також звернути увагу на певні ризики та виклики, з якими може зіткнутися підприємство при їх використанні. Незважаючи на потенційні переваги, використання ШІ може супроводжуватись рядом труднощів та проблем, що потребують детального аналізу та планування, зокрема:

Значні фінансові витрати, так як впровадження таких технологій вимагає значних початкових інвестицій на розробку, інтеграцію в бізнес-процеси та підтримку подальшого функціонування, що може бути не виправданим, тому важливим аспектом є виявлення потреби компанії та критичних точок для автоматизації.

Нормативно-правові бар'єри, так як в Україні відсутня чітка нормативна база щодо використання рішень штучного інтелекту та інноваційних технологій ускладнює їх впровадження.

Не менш важливими є технічні обмеження, так як недостатньо розвинена інфраструктура та значні витрати знижують можливості інтеграції в бухгалтерський облік та інші ділянки підприємства.

Нестача кваліфікованих спеціалістів та слабкий рівень цифрової грамотності несе за собою значні витрати на навчання та залучення працівників, що може обмежувати широке впровадження технологій.

Ризики конфіденційності інформації може стримувати компанії щодо впровадження через низький рівень довіри та відсутності бажання трансформації бізнес-процесів.

Складність інтеграції елементів штучного інтелекту з існуючими на підприємстві програмними продуктами ускладнює процес впровадження або робить його навіть неможливим.

Необхідність постійного моніторингу та оновлення, так як технології

постійно змінюються це може призводити до додаткових витрат та бути ресурсозатратним процесом для компанії.

Інтенсивне використання технологій може призвести до надмірної залежності, так як у разі неналежної роботи систем підприємство може зіткнутися з затримками в операційних процесах та призвести до збільшення фінансових ризиків.

Отже, для ефективного впровадження інноваційних технологій у процес обліку виробничих запасів на підприємствах з виготовлення металопластикових конструкцій необхідно перш за все оцінити власні потреби та можливості. Важливо забезпечити комплексний стратегічний підхід до впровадження цифрових рішень для максимального використання їхнього потенціалу, що дозволить зменшити можливі фінансові та операційні ризики.

Штучний інтелект виступає каталізатором трансформації підходів до управління виробничими запасами, що вимагає подолання нових викликів:

- модернізації традиційної системи обліку запасів та адаптації її до цифрових технологій;
- розробки національної політики та нормативної бази щодо використання автоматизованих рішень;
- підвищення професійної та цифрової грамотності персоналу;
- технічного забезпечення процесу впровадження;
- посилення заходів із забезпечення конфіденційності та безпеки облікової інформації.

Комплексний підхід до цифровізації обліку виробничих запасів дозволить підприємствам підвищити ефективність управління матеріальними ресурсами, мінімізувати витрати та забезпечити стабільність операційних процесів.

Висновки до розділу 1

Узагальнюючи результати проведеного дослідження щодо організації та автоматизації обліку виробничих запасів, можна зробити низку обґрунтованих висновків.

Виробничі запаси виступають фундаментальною складовою оборотних активів будь-якого промислового підприємства. Теоретичний аналіз економічної сутності запасів та нормативно-правової бази показав, що від правильності їх класифікації, оцінки при надходженні та вибутті напряду залежить достовірність формування виробничої собівартості. Для компаній галузі виробництва металопластикових конструкцій матеріальні витрати є ключовою статтею видатків, тому контроль за їх рухом має стратегічне значення.

Дослідження практичного стану обліку на базовому підприємстві ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» продемонструвало високий рівень організації облікового процесу. Облікова політика компанії, що передбачає використання методу середньозваженої вартості та чіткий розподіл транспортно-заготівельних витрат, повністю відповідає вимогам національних стандартів. Особливо варто відзначити грамотну та глибоко деталізовану архітектуру робочого плану рахунків підприємства. Облікова система базується на використанні не лише базового синтетичного рахунку 20 «Виробничі запаси» для обліку основної сировини, але й рахунку 25 «Напівфабрикати», який є критично важливим для коректного обліку виготовлених склопакетів власного виробництва.

Крім того, враховуючи розгалужену логістичну мережу компанії (масштабна доставка готових віконних конструкцій дилерам, кінцевим споживачам та забезпечення роботи монтажних бригад), окремої уваги заслуговує аналітичний облік пально-мастильних матеріалів. Для забезпечення жорсткого контролю за транспортно-заготівельними та збутовими витратами підприємство ефективно використовує субрахунки 2031, 2032 та інші. Їх застосування дозволяє чітко розмежувати рух пального (наприклад, бензину та дизелю, або ж відокремити облік палива в талонах/смарт-картках від фактичного

залишку в баках корпоративного автотранспорту), що мінімізує ризики зловживань.

У комплексі така багаторівнева структура забезпечує абсолютну прозорість калькулювання собівартості та формування фінансового результату. Надійність та деталізація цієї облікової архітектури наочно підтверджується показниками фінансової звітності (зокрема, статті Балансу), де загальна вартість акумульованих запасів компанії обґрунтовано перевищує 171 млн грн.

Аналіз стану автоматизації виявив певні резерви для вдосконалення. Попри використання сучасного програмного забезпечення такі як BAS бухгалтерія яке успішно формує необхідні регістри та звітність, процес опрацювання первинної інформації залишається перевантаженим ручною працею.

Найбільш ефективним шляхом вирішення виявлених недоліків є модернізація інформаційної системи підприємства через впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ). Перехід від ручного введення до автоматичного розпізнавання документів (OCR), використання алгоритмів для прогнозування потреби в матеріалах та інтелектуальної оптимізації розкрою профілю і скла дозволить трансформувати облікову систему з пасивної бази даних у потужний аналітичний інструмент.

Практична значущість таких інновацій підтверджується прямим економічним ефектом. Завдяки мінімізації технологічних відходів, скороченню складських залишків та зменшенню енергозатрат, підприємство здатне зекономити близько 362 грн на виробництві одного металопластикового вікна. Для ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» це означає понад 2,6 млн грн чистої економії на рік.

Таким чином, комплексна автоматизація та інтелектуалізація обліку виробничих запасів є не просто вимогою часу, а необхідною умовою для оптимізації витрат, забезпечення стабільної роботи виробництва та збереження високих конкурентних позицій підприємства на ринку.

РОЗДІЛ 2

АУДИТ НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

2.1. Організаційно-методична підготовка до проведення аудиту надходження виробничих запасів у ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

Аудиторська діяльність являє собою складний, багатогранний процес, який не обмежується лише безпосередньою перевіркою облікових регістрів, а вимагає системного підходу до організації та планування. Відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, зокрема МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту», процес перевірки розглядається як логічно структурована послідовність дій, спрямованих на отримання обґрунтованої впевненості щодо достовірності фінансової звітності [26]. Для забезпечення якості та ефективності цього процесу його традиційно розподіляють на три взаємопов'язані стадії: організаційну, дослідну (етап виконання завдання) та завершальну. Кожна з цих стадій має свої специфічні завдання, процедури та документування, проте саме якість виконання першої, організаційної стадії, та етапу планування, що є перехідним до дослідної фази, закладає фундамент успішного виконання всього аудиторського завдання. Організаційна стадія аудиту розпочинається задовго до фактичного виходу аудиторів на об'єкт і має на меті встановлення правових та етичних засад співпраці між аудиторською фірмою та клієнтом.

Практична реалізація цих етапів має особливе значення для ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Відповідно до статті 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», за своїми масштабними показниками компанія класифікується як середнє підприємство, що зумовлює законодавчу вимогу щодо щорічного обов'язкового зовнішнього аудиту її фінансової звітності. Для незалежних аудиторів, які залучаються до перевірки ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», належне виконання організаційної стадії та вичерпний збір доказів на етапі

процедур по суті виступають єдиним надійним підґрунтям для висловлення об'єктивної та неупередженої думки щодо того, чи достовірно звітність підприємства відображає реальний фінансовий стан і результати його господарської діяльності.

У випадку взаємовідносин між ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» та аудиторською фірмою ТОВ «АФ «ФОРУМ», цей процес був ініційований потенційним клієнтом. Першим документальним свідченням початку співпраці стало одержання Листа-замовлення (Листа-пропозиції) від клієнта (додаток А3). Цей документ, датований 02 жовтня 2024 року за вих. № 121/10 та підписаний генеральним директором, містив офіційне звернення до аудиторської фірми з пропозицією провести аудит фінансової звітності за 2024 рік. Отримання такого листа є відправною точкою, яка запускає внутрішні процедури аудиторської фірми щодо прийняття клієнта на обслуговування.

Після отримання запиту аудиторська фірма не переходить автоматично до укладання договору, а здійснює ретельний збір інформації про діяльність клієнта, його власників і керівників з різних зовнішніх та внутрішніх джерел. Ця процедура є обов'язковою вимогою МСА 220 та законодавства у сфері фінансового моніторингу. На цьому етапі аудитори ТОВ «АФ «ФОРУМ» проаналізували надану клієнтом схему структури власності (додаток Г) та дані державних реєстрів (додаток В). Було встановлено, що ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» має розгалужену структуру власності, де кінцевими бенефіціарними власниками виступають громадяни України Каріс Євген Олександрович (із часткою близько 49%), Каріс Руслан Васильович (30%), Левін Олександр Ігорович (21%).

Детальний аналіз складу бенефіціарів дозволив аудитору ідентифікувати коло пов'язаних сторін, оцінити доброчесність клієнта та пересвідчитися у відсутності загроз незалежності, таких як конфлікт інтересів між партнерами аудиторської фірми та співвласниками бізнесу. На підставі зібраної інформації відбувається процедура схвалення або відхилення клієнта. У даному випадку, врахувавши прозору структуру власності, відсутність негативної інформації про ділову репутацію власника та наявність у аудиторської фірми необхідних

ресурсів і компетентності для перевірки виробничого підприємства такого масштабу, було прийнято рішення про можливість співпраці. Наступним кроком, який регламентується МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту», стало надсилання Листа-зобов'язання (Лист-угода) (додаток АІ). У цьому документі аудиторська фірма офіційно підтвердила свою згоду на проведення аудиту та чітко окреслила умови завдання. Зокрема, у листі було зафіксовано, що відповідальність за підготовку фінансової звітності та розробку системи внутрішнього контролю покладається на управлінський персонал ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», тоді як відповідальність аудитора обмежується висловленням думки щодо цієї звітності. Також було обговорено територію проведення огляду документів та доступ до будь-яких записів, необхідних для отримання аудиторських доказів.

Завершенням організаційної стадії стало юридичне оформлення відносин шляхом укладання Договору на проведення аудиту (додаток АК). Договір № ДАР-ОА-100902 від 09 жовтня 2024 р. став основним правовим документом, який регулює права та обов'язки сторін. У ньому було визначено предмет перевірки, яким є фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року, вартість послуг у розмірі 251 500, 00 грн без ПДВ, а також часові рамки виконання завдання – з 09 жовтня 2024 року по 14 лютого 2025 року. Підписання договору дозволило аудиторам перейти до наступного, критично важливого етапу – планування аудиторської перевірки.

Значну увагу в процесі аудиту слід приділити плануванню, оскільки від якості розробленої стратегії залежить ефективність розподілу ресурсів та мінімізація аудиторського ризику. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» вимагає від аудитора розробки загальної стратегії аудиту, яка встановлює обсяг, час і напрям аудиту, а також спрямовує розробку більш детального плану. Необхідно розрізняти два види планів аудиторської фірми – план та програму аудиту. План аудиту є документом стратегічного рівня, який містить загальний опис підходу до перевірки, оцінку ризиків та визначення ресурсів, тоді як програма аудиту є детальним набором інструкцій для аудитора,

яка містить перелік конкретних процедур. Саме план перевірки за конкретним об'єктом, у нашому випадку – виробничими запасами є основою для складання програми аудиту, трансформуючи загальну стратегію у покроковий алгоритм дій [27].

В рамках реалізації загальної стратегії аудиту першочерговим завданням є формування бригади та підбір окремого аудитора, чий навички відповідають специфіці завдання. Враховуючи, що ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» є великим виробничим підприємством зі значним обсягом запасів, до складу групи було включено Керівника завдання (Аудитора), який здійснює загальний нагляд, відповідального за методологію та перевірку найбільш ризикових ділянок, та помічника аудитора, на якого покладаються трудомісткі процедури, такі як спостереження за інвентаризацією. Наступним кроком є планування бюджету часу та вартості послуг аудиту. Виходячи із загальної вартості договору та складності перевірки циклу «Запаси – Кредиторська заборгованість», було розраховано необхідний фонд робочого часу. Враховуючи трудомісткість перевірки досліджуваного об'єкта, пов'язану з аналізом великого обсягу первинних документів та отриманням зовнішніх підтверджень, у плані аудиту передбачено відповідний розподіл часових ресурсів. Бюджет часу включає 200 людино-годин роботи аудитора та 56 людино-годин роботи асистента, яка є достатньою для забезпечення якості перевірки та отримання необхідних доказів.

Методична підготовка на стадії планування передбачає глибоке занурення в специфіку бізнесу клієнта. Процес розпочинається з одержання відомостей про діяльність клієнта та опису галузевих особливостей, які впливають на організацію обліку об'єкта перевірки. ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» функціонує у сфері виробництва будівельних виробів із пластмас (КВЕД 22.23), що визначає високу матеріаломісткість продукції та значну залежність від імпортних поставок сировини. Проведене попереднє ознайомленням із фінансовою звітністю показало, що станом на 31.12.2024 р. запаси підприємства становлять 120 083,00 тис. грн, що складає 61,8% валюти балансу, а чистий дохід від реалізації перевищує 631 млн грн (додаток Д). Такі показники свідчать про те,

що запаси та пов'язані з ними розрахунки є суттєвим елементом звітності, який вимагає посиленої уваги аудитора.

Наступним етапом методичної підготовки є здійснення попередньої аналітичної перевірки. Аудитор порівнює показники звітності за поточний та попередні періоди, аналізує коефіцієнти оборотності запасів та динаміку кредиторської заборгованості. Це дозволяє виявити нетипові відхилення ще до початку детального тестування. Паралельно відбувається виконання перевірки системи внутрішнього контролю та здійснення попередньої оцінки ризику. Відповідно до МСА 315, аудитор має зрозуміти, як підприємство контролює збереження запасів. Аналіз наданих наказів про інвентаризацію (додаток АЛ) та протоколів (додаток АМ) засідань інвентаризаційної комісії ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» засвідчив наявність постійної діючої комісії та регулярне проведення перевірок, результати яких належним чином документуються (додаток С). За допомогою тестів оцінювання власного ризику та ризику системи внутрішнього контролю аудиторський ризик для ділянки запасів було оцінено як середній, що дозволяє покладатися на контрольні процедури клієнта за умови їх вибіркової перевірки (Додаток АН).

Ключовим моментом планування згідно з МСА 320 є встановлення прийняттого рівня суттєвості для елемента фінансової звітності, що перевіряється. Для ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», як прибуткового суб'єкта господарювання, базою для розрахунку було обрано прибуток до оподаткування, який за 2024 рік склав 9 064,00 тис. грн (додаток Е). Застосувавши професійне судження та встановивши поріг на рівні 5%, аудитор визначив загальний рівень суттєвості у розмірі 453,2 тис. грн. Це значення є критично важливим, оскільки саме воно визначає поріг, вище якого викривлення в обліку запасів або розрахунків з постачальниками вважатимуться такими, що впливають на достовірність звітності в цілому.

На основі оцінених ризиків та розрахованої суттєвості відбувається складання плану перевірки елемента фінансової звітності. План визначає, що перевірка буде зосереджена на підтвердженні існування запасів та точності

оцінки кредиторської заборгованості. Для ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» програма включає процедури, специфічні для його діяльності, зокрема перевірку імпорتنих операцій та валютних розрахунків з постачальниками-нерезидентами.

Поглиблюючи розгляд методичної підготовки на стадії планування, необхідно чітко розмежувати два ключові документи, які розробляє аудитор: план аудиту та програму аудиту, оскільки їхнє значення та методика складання суттєво відрізняються. План аудиту елемента фінансової звітності є документом стратегічного рівня, який формується на основі загальної стратегії та визначає, що саме підлягає перевірці, хто це робитиме і коли. У плані перевірки виробничих запасів ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» фіксуються ключові напрями, такі як підтвердження існування запасів на складах, перевірка прав власності на імпортовані комплектуючі та оцінка правильності формування первісної вартості запасів. Натомість програма аудиту є тактичним інструктивним документом, який трансформує пункти плану в конкретні дії. Вона являє собою детальний перелік аудиторських процедур із зазначенням виконавців та робочих документів. Якщо план вказує на необхідність «перевірки розрахунків з постачальниками», то програма деталізує це завдання на кроки: «отримати реєстр заборгованості», «надіслати запити на підтвердження сальдо ТОВ «МІРОПЛАСТ» та ТОВ «ВІНКХАУС УКРАЇНА», «звірити дані актів звірки з оборотною відомістю по рахунку 631» тощо. Саме програма є основою для контролю якості роботи асистентів та документування виконаних процедур.

Особливе місце в методичній підготовці займає виконання перевірки системи внутрішнього контролю та здійснення попередньої оцінки ризику, що реалізується за допомогою спеціальних тестів та анкет. Для ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» аудитором застосовуються розроблені анкети, які дозволяють структурувати розуміння середовища контролю. Зокрема, Анкета оцінки власного ризику спрямована на виявлення факторів, які підвищують ймовірність викривлень незалежно від засобів контролю, наприклад, значний обсяг валютних операцій з імпорту профілю, що створює ризик неправильного розрахунку курсових різниць. Анкета оцінки ризику системи внутрішнього контролю

фокусується на надійності процедур клієнта: чи існує поділ обов'язків між особами, які замовляють матеріали, та тими, хто їх приймає на склад; чи обмежено фізичний доступ до складів ПВХ-профілю; чи затверджуються керівництвом списання браку [28]. Заповнення цих анкет на етапі планування дозволило визначити, що на підприємстві функціонує адекватна система інвентаризації, підтверджена наказами та протоколами комісії, яка дає підстави встановити ризик контролю на рівні, який дозволяє скоротити обсяг детальних процедур по суті.

Логічним продовженням оцінки ризиків є розробка відповідних процедур тестування, які мають надати аудитору достатні та прийнятні докази. На стадії планування аудиторська фірма ТОВ «АФ «ФОРУМ» розробила комбінацію тестів засобів контролю та процедур по суті. Тести засобів контролю включають перевірку наявності дозвільних підписів на вимогах-накладних на відпуск матеріалів у цех та аналіз регулярності проведення звірок з контрагентами. Процедури по суті, своєю чергою, спрямовані на виявлення грошових викривлень. Враховуючи суттєвість запасів (120 083,00 тис. грн станом на кінець 2024 року), до плану було включено розширені процедури спостереження за інвентаризацією, яка є обов'язковою вимогою МСА 501, а також детальне тестування собівартості одиниці продукції для підтвердження правильності списання матеріалів за методом ФІФО, визначеним обліковою політикою підприємства.

Завершуючи характеристику процесу аудиту в цілому, слід зазначити, що після завершення організаційної та планової стадій настає дослідна (виконавча) стадія. Саме на цьому етапі реалізуються заплановані процедури: здійснюється збір доказів шляхом інспектування первинних документів (накладних від ТОВ «ЛІДЕР ПЛАСТ», ТОВ «МІРОПЛАСТ»), перерахунку амортизації та сум податків, а також отримання зовнішніх підтверджень. На цій стадії аудитор документує виявлені викривлення в робочих документах, класифікуючи їх як суттєві або несуттєві відповідно до розрахованого рівня суттєвості (453,2 тис. грн). Фінальною ж є завершальна стадія аудиту, яка включає узагальнення

результатів, оцінку впливу не виправлених викривлень на фінансову звітність та формування аудиторського звіту. На цьому етапі відбувається комунікація з управлінським персоналом ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» щодо виявлених недоліків системи внутрішнього контролю та надання рекомендацій щодо їх усунення, що є невід'ємною частиною якісного аудиторського сервісу.

Підсумовуючи викладене у даному розділі, можна констатувати, що проведена ТОВ «АФ «ФОРУМ» організаційно-методична підготовка створила надійний фундамент для ефективного аудиту ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Результатом цієї стадії стала не лише юридична формалізація відносин через укладання Договору № DAP-OA-100902, але й розробка адаптованої до специфіки підприємства стратегії перевірки. Визначений на основі реальних показників рівень суттєвості (453,2 тис. грн) та ідентифіковані зони ризику (значні обсяги запасів, імпорتنі операції) дозволили сформуванню деталізованої Програми аудиту. Тепер аудиторська група має чіткий алгоритм дій – від зовнішніх підтверджень розрахунків з ключовими контрагентами до інспектування складських залишків, що гарантує цілеспрямований збір доказів на наступній, дослідній стадії аудиту.

2.2. Методика аудиту надходження виробничих запасів на підприємстві

Ефективність аудиторської перевірки та обґрунтованість підсумкового висновку аудитора безпосередньо залежать від якості та достатності зібраних доказів. Після завершення етапу стратегічного планування та оцінки ризиків суттєвого викривлення, центр ваги аудиторського дослідження зміщується у площину практичної верифікації даних – виконання процедур перевірки по суті. Саме на цьому етапі абстрактні оцінки ризиків трансформуються у конкретні дії з перевірки первинних документів, облікових регістрів та фінансової звітності. Аудит документального оформлення є критично важливим сегментом перевірки, оскільки відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні», саме первинний документ, який фіксує факт здійснення господарської операції, є єдиною юридичною підставою для її відображення в системі обліку.

Будь-який недолік у формі, змісті або легітимності первинного документа автоматично ставить під сумнів достовірність відповідної статті фінансової звітності. Для виробничого підприємства, яким є ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», де стаття запасів займає значну питому вагу в структурі активів та зобов'язань, детальне відстеження аудиторського сліду є не просто формальністю, а необхідною умовою підтвердження реальності активів.

Керуючись цими принципами та вимогами МСА 500 «Аудиторські докази», фахівці ТОВ «АФ «ФОРУМ» здійснили комплексне вивчення юридичних підстав, перевірку правильності оприбуткування запасів та аналіз податкових наслідків, обравши для детального аналізу ключові господарські операції з основним контрагентом підприємства – постачальником профілю ТОВ «МІРОПЛАСТ».

Першочерговим завданням аудиту документального оформлення стало детальне дослідження юридичних підстав для виникнення господарських відносин та зобов'язань. Аудитором було проведено поглиблений аналіз Договору поставки № М 02199/21, укладеного 11 січня 2021 року між ТОВ «МІРОПЛАСТ» (Постачальник) та ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» (Покупець). Особливу увагу в ході правового аналізу було приділено пункту 3.2 Договору, який регламентує базисні умови поставки (додаток АП). Встановлено, що поставка товару здійснюється згідно з Міжнародними правилами тлумачення комерційних термінів «ІНКОТЕРМС» (в редакції 2010 року) та на умовах, зазначених у додатковій угоді [48]. Це посилання є критично важливим для аудитора, оскільки саме обраний термін визначає точний юридичний момент переходу ризиків випадкової втрати або пошкодження товару від продавця до покупця, що, згідно з принципом превалювання сутності над формою, є підставою для визнання активу на балансі.

«Методика аудиту договірних відносин та документального оформлення

поставок базувалася на принципах пріоритету змісту над формою та обачності, викладених у спеціалізованій літературі з обліку та аудиту торговельних операцій [26]. Це дозволило зосередити увагу на критичних моментах переходу права власності та ризиків, а не лише на формальній наявності паперів. Зокрема, тлумачення базисних умов поставки у договорах із постачальниками здійснювалося з урахуванням офіційних правил «ІНКОТЕРМС 2010» [49]. Це було необхідним для коректного визначення моменту визнання активів: аудитор перевіряв, чи були запаси оприбутковані саме на дату відвантаження (франко-завод/франко-перевізник), як того вимагають умови групи Е та F, а не помилково – на дату надходження на склад. При перевірці легітимності господарських операцій та їх документального підтвердження також використовувалися класичні методичні підходи до виявлення правових аспектів аудиту підприємницької діяльності [30, 28]. Це дозволило комплексно оцінити юридичну чистоту первинних документів, а саме: перевірити повноваження підписантів, наявність усіх обов'язкових реквізитів згідно зі ст. 9 Закону про бухоблік та взаємну узгодженість дат і сум у ланцюжку «Договір – Видаткова накладна – ТТН» [29].

Відповідно до цих правил, ризик втрати чи пошкодження товару переходить від продавця до покупця саме в момент виконання продавцем свого обов'язку по поставці, тобто на дату відвантаження зі складу ТОВ «МІРОПЛАСТ». Для цілей бухгалтерського обліку це означає, що ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» зобов'язане оприбуткувати запаси на рахунок 201 «Сировина й матеріали» саме на дату, зафіксовану у видатковій накладній, навіть якщо товар фактично ще перебуває в дорозі. З метою перевірки дотримання цього правила аудитор провів процедуру «відсікання», зіставивши дати у видаткових накладних (зокрема, № 001903008 від 19.03.2024) з датами фактичного відображення надходження в картці рахунку 201, в результаті чого розбіжностей не виявлено, що підтверджує коректність застосування базису поставки.

Крім того, з метою перевірки правильності класифікації кредиторської заборгованості, аудитором було ретельно досліджено Додаткову угоду № М

0219921/2 від 02 червня 2021 року, яка є невід'ємною частиною основного Договору (додаток АР). Цей документ суттєво змінює фінансові умови співпраці, надаючи Покупцю право на відстрочку платежу. Аналіз умов Додаткової угоди дозволив аудитору дійти висновку, що Постачальник надає ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» товарний кредит строком на визначену кількість календарних днів з моменту поставки, що свідчить про високий рівень довіри до платоспроможності підприємства. Наявність документально підтвердженої відстрочки є підставою для класифікації заборгованості як «поточної торговельної заборгованості», що не вважається простроченою до моменту спливу пільгового періоду. Аудитор здійснив вибірккову перевірку дотримання платіжної дисципліни, зіставивши дати виникнення зобов'язань з датами банківських виписок про оплату, та встановив, що розрахунки здійснюються в межах термінів, визначених Додатковою угодою. Це дозволяє підприємству уникати нарахування штрафних санкцій та пені, передбачених основним Договором за порушення строків оплати, та підтверджує відсутність необхідності створення резервів під сумнівні борги по даному контрагенту.

Наступним кроком стало безпосереднє інспектування первинних документів для підтвердження реальності господарської операції. Для проведення процедури наскрізного тестування було обрано конкретну операцію постачання профілю, датовану 19 березня 2024 року. Аудитор здійснив детальну перевірку Видаткової накладної № 001903008 від 19.03.2024 р., згідно з якою ТОВ «МІРОПЛАСТ» здійснило відвантаження, а ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» прийняло товарну позицію «Дв стулка Т 4S 104/60 WDS біла д/л Антрацит піщаний з ущ: чор/-/» у кількості 91,00 метр погонний. Перевірка документу здійснювалася у кілька етапів (додаток Л). По-перше, було проконтрольовано наявність усіх обов'язкових реквізитів, передбачених статтею 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: повної назви сторін, дати складання, деталізованого змісту операції та одиниць виміру. По-друге, аудитор провів ідентифікацію підписантів, звіривши підпис представника постачальника Кудухова П.Т. та представника покупця заступника начальника

відділу постачання Мельніченка Є.В., щоб упевнитися в легітимності документа (додаток И). По-третє, було виконано процедуру арифметичного перерахунку для верифікації вартісної оцінки запасів. Розрахунок підтвердив точність даних: вартість товару без ПДВ (91,00 м × 220,18 грн) становить 20 036,38 грн, сума податку на додану вартість за ставкою 20% вірно обчислена у розмірі 4 007,28 грн, а загальна вартість поставки з ПДВ дорівнює 24 043,66 грн. Фінальним етапом стала звірка даних накладної із записами в реєстрі аналітичного обліку по рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», яка підтвердила повну тотожність сум і відсутність розбіжностей [17].

Критично важливим етапом аудиту є підтвердження фізичного переміщення товару, що слугує доказом реальності господарської операції та мінімізує податкові ризики щодо визнання угоди фіктивною. З цією метою аудитором було ретельно проаналізовано товарно-транспортну документацію, а саме Товарно-транспортну накладну (ТТН) від 19 березня 2024 року, яка супроводжувала дану поставку (додаток М). У ході перевірки ТТН аудитор встановив відповідність даних вантажовідправника (ТОВ «МІРОПЛАСТ», м. Дніпро) та вантажоодержувача (ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», м. Кривий Ріг) умовам Договору поставки. Особливу увагу було звернено на ідентифікацію транспортного засобу та водія: перевезення здійснювалося автомобілем DAF FT XF105.460 Сідловий тягач (державний номер АЕ6073КТ) під керуванням водія-експедитора Бондаренко В.В. (посвідчення водія ВХТ346299), підпис якого у графі «Отримав водій/експедитор» збігається з підписом представника постачальника у видатковій накладній. Також було звірено відомості про вантаж: Профіль в асортименті – 17 580,5 пог.м, ущільнювач в асортименті – 132 пог.м., комплектуючі 2 121 шт., Армуючий профіль – 6 пог.м., Піддон сталевий (зворотна тара) – 17шт., кількість місць та вага брутто відповідають обсягу поставки у кількості 19 839,5 кількості місць. Наявність належним чином оформленої ТТН з усіма необхідними печатками та підписами є беззаперечним аудиторським доказом факту транспортування запасів від постачальника до складу покупця, яка підтверджує реальність здійснення витрат на придбання.

Окремий блок аудиторських процедур був присвячений перевірці податкового обліку податку на додану вартість, оскільки коректність формування податкового кредиту є зоною високого податкового ризику. Аудитором було досліджено Податкову накладну № 13 від 19.03.2024 р., складену постачальником за правилом «першої події» (відвантаження товару), яка відповідає вимогам статті 187 Податкового кодексу України (додаток АА). У ході перевірки було проведено перехресне зіставлення номенклатури товарів: підтверджено повну відповідність назви товару («Дв стулка Т 4S 104/60 WDS біла д/л Антрацит піщаний з ущ: чор/-/») та коду УКТЗЕД 3925 «Будівельні вироби з пластмас», зазначеного в податковій накладній, даним видаткової накладної та специфікації до договору. Крім візуальної перевірки, аудитор пересвідчився у факті своєчасної реєстрації даної податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). Наявність зареєстрованої податкової накладної є єдиною законною підставою для віднесення суми ПДВ у розмірі 4 007,28 грн до складу податкового кредиту ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» (Дебет рахунку 641/644). Це дозволило аудитору підтвердити достовірність сальдо розрахунків з бюджетом та відсутність ризиків невизнання податкового кредиту контролюючими органами.

Етап аудиту синтетичного та аналітичного обліку є кульмінаційною фазою перевірки, яка інтегрує результати тестування первинних документів у цілісну картину фінансового стану підприємства. Після того, як на попередніх стадіях аудиторська компанія ТОВ «АФ «ФОРУМ» пересвідчилася у реальності та законності окремих господарських операцій, ключовим завданням стає верифікація системної цілісності облікових даних. Відповідно до МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики», аудитор зобов'язаний виконати розширені процедури, спрямовані на підтвердження того, що інформація, агрегована в регістрах бухгалтерського обліку, є повною, точною та узгодженою з даними Головної книги і фінансової звітності. Для такого великого виробничого підприємства, як ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», де номенклатура запасів налічує тисячі позицій, а розрахунки з постачальниками здійснюються

щоденно, ризик викривлення звітності на етапі узагальнення інформації є суттєвим, що вимагає від аудитора застосування комплексного підходу до звірки даних [30].

Процес аудиту розпочався з дослідження обліку розрахунків з постачальниками, оскільки саме кредиторська заборгованість є одним із найбільш динамічних показників пасиву балансу. Аудитором було проведено суцільний аналіз Оборотно-сальдової відомості по рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» за період першого кварталу 2024 року (додаток Ш). Методологія перевірки передбачала детальне вивчення структури заборгованості в розрізі кожного контрагента для виявлення прострочених боргів, нереальних до стягнення сум або випадків некоректного згортання сальдо. Аналізуючи дані по ключовому стратегічному партнеру ТОВ «МІРОПЛАСТ» (код ЄДРПОУ 33009774), аудитор зафіксував значний обсяг господарських операцій: за звітний період дебетовий оборот, що відображає суми перерахованих коштів, склав 35 625 016,00 грн, тоді як кредитовий оборот, який фіксує вартість отриманих матеріалів, склав 48 370 786,00 грн. Перевищення кредитового обороту над дебетовим призвело до формування кредитового сальдо на кінець кварталу в розмірі 12 745 770,00 грн. Аудитор встановив, що наявність такої заборгованості не свідчить про порушення платіжної дисципліни, а є результатом використання інструменту товарного кредитування. Згідно з умовами перевіреної раніше Додаткової угоди № М 0219921/2, постачальник надає ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» відстрочку платежу, тому зафіксоване сальдо класифікується аудитором як поточна торговельна заборгованість, строк оплати якої згідно з договором ще не настав, що підтверджує фінансову стійкість підприємства та ефективне управління оборотним капіталом. Відсутність «червоного» (дебетового) сальдо по пасивному рахунку 631 у наданих відомостях підтверджує, що підприємство коректно класифікує авансові платежі, відображаючи їх на рахунку 371, і не допускає викривлення структури балансу шляхом неправомірного згортання активів і зобов'язань.

З метою систематизації отриманих доказів та візуалізації результатів перевірки аналітичного обліку, аудитором було складено робочий документ, у якому узагальнено рух заборгованості по основних контрагентах (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Аналіз стану розрахунків з ключовими постачальниками ТОВ «ВІКНА
ВІКОНДА» за 1 квартал 2024 року**

Код ЄДРПОУ	Найменування контрагента	Сальдо на 01.01.2024 (Кт), грн	Обороти за Дебетом (Погашення), грн	Обороти за Кредитом (Виникнення), грн	Сальдо на 31.03.2024 (Кт), грн
34230288	ТОВ «МІРОПЛАСТ»	28 643 022,74	35 625 016,00	48 370 786,00	41 388 792,74
32380145	ТОВ «ВІНКХАУС УКРАЇНА»	1 823 467,00	2 072 209,22	4 247 771,56	352 095,34
41757847	ТОВ «ЛІДЕР ПЛАСТ»	7 825,60	182 301,80	182 301,80	7 825,60
...	Інші контрагенти	2 278 464,84	72 174 655,36	86 997 508,00	12 544 387,80
Разом	Всього по підприємству	24 548 916,5	110 054 182,38	139 798 367,40	54 293 101,52

Джерело: розроблено із використанням «Оборотно-сальдової відомості по рахунку 631»

Дані таблиці 2.1 наочно демонструють концентрацію закупівель на перевірених надійних партнерах, що знижує ризик невиконання поставок. Загальне сальдо кредиторської заборгованості на кінець періоду в сумі 54 293 101,52 грн сформоване за рахунок поточної заборгованості перед іншими постачальниками, термін оплати якої ще не настав, що є нормальним для операційного циклу виробничого підприємства.

Наступним етапом аудиту стало дослідження економічної сутності відображених господарських операцій через аналіз кореспонденції рахунків. Аудитор використав звіт «Аналіз рахунку 631» для перевірки того, чи коректно формується собівартість запасів та податковий кредит (додаток АС). Детальне вивчення кредитових оборотів рахунку 631 (виникнення зобов'язань на суму 139 798 367,40 грн) показало, що вони кореспондують переважно з дебетом рахунку

201 «Сировина й матеріали». Це підтверджує, що зобов'язання виникають саме внаслідок отримання виробничих ресурсів, а не послуг сумнівного характеру. Важливим аспектом є кореспонденція з дебетом субрахунку 6442 «Податковий кредит непідтверджений», що свідчить про дотримання принципу обачності: підприємство відображає право на податковий кредит лише після отримання та реєстрації податкових накладних, що мінімізує податкові ризики. Аналіз дебетових оборотів (110 054 182,38 грн) підтвердив, що погашення боргів відбувається грошовими коштами з поточного рахунку (Кредит 311), що гарантує прозорість фінансових потоків [33]. Аудитором не виявлено нетипових проведення, таких як списання заборгованості безпосередньо на витрати без створення резерву сумнівних боргів або перекриття боргів векселями, що могло б свідчити про проблеми з ліквідністю.

Фундаментальною процедурою аудиту на цьому етапі є звірка тотожності даних між регістрами аналітичного обліку, синтетичного обліку та Головною книгою. Це дозволяє виявити технічні помилки або навмисні викривлення при перенесенні даних. Аудитор провів перехресне зіставлення підсумкових даних Оборотно-сальдової відомості із записами в Головній книзі ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» (додаток АТ). Результати цієї звірки представлено в Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Перевірка тотожності даних облікових регістрів та Головної книги ТОВ
«ВІКНА ВІКОНДА»**

Показник	Дані аналітичного обліку (ОСВ по рах. 631), грн	Дані синтетичного обліку (Головна книга), грн	Відхилення (+/-), грн
Сальдо на 01.01.2024 (Кредит)	24 548 916,50	24 548 916,50	0
Обороти за Дебетом	110 054 182,38	110 054 182,38	0
Обороти за Кредитом	139 798 367,40	139 798 367,40	0
Сальдо на 31.03.2024 (Кредит)	54 293 101,52	54 293 101,52	0

Джерело: розроблено із використанням «Головної книги за період 01.01.2024р.
по 31.03.2024»

Відсутність відхилень, зафіксована в Таблиці 2.2, свідчить про надійність

функціонування автоматизованої системи обліку «BAS Бухгалтерія» та високу кваліфікацію облікового персоналу. Аудитор отримав достатню впевненість у тому, що сума 54 293 101,52 грн, яка буде відображена у рядку 1610 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» проміжного Балансу, є точною та обґрунтованою.

Паралельно з аудитом розрахунків було проведено аудит синтетичного обліку виробничих запасів на рахунку 201 «Сировина й матеріали», оскільки достовірність оцінки активів є не менш важливою, ніж оцінка зобов'язань (додаток Т). Аудитор проаналізував рух запасів у натуральному та вартісному вираженні, використавши метод відстеження конкретної номенклатурної позиції, яка перевірялася на етапі тестування первинних документів – «Дв стулка Т 4S 104/60 WDS біла д/л Антрацит піщаний з ущ: чор/-/». Метою цієї процедури було підтвердження того, що запаси, оприбутковані від постачальника, коректно відображаються в аналітичному обліку та списуються на витрати відповідно до облікової політики. Результати аналізу наведено в Таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аудит руху виробничих запасів у розрізі номенклатури (вибіркове дослідження: Дв стулка Т 4S 104/60 WDS біла д/л Антрацит піщаний з ущ: чор/-/)

Показник руху запасів	Кількість, пог.м	Сума, грн	Документальна підстава	Висновок аудитора
Сальдо на 01.01.2024	0	0	Інвентаризаційний опис №9	Залишки відсутні
Надходження (Дебет 201)	91	20 036,38	Видаткова накладна № 001903008 від 19.03.2024	Оприбутковано в повному обсязі за ціною придбання
Списання (Кредит 201)	00	00	-	У 1 кварталі рух відсутній
Сальдо на 31.03.2024	91	20 036,38	Дані складського обліку	Підтверджено наявність активу

Джерело: розроблено із використанням «Оборотно сальдової відомості по рахунку 201».

Дані таблиці 2.3 підтверджують, що вартість придбаних запасів (20 036,38 грн) станом на 31.03.2024 року обліковувалася у залишках на складі, що є

правомірним визнанням активу. Загальне сальдо по рахунку 201 на кінець періоду, згідно з Головною книгою, становить 51 260 047,89 грн, що свідчить про значну капіталізацію оборотних активів підприємства.

Аудитор також виконав процедури перевірки відсікання, проаналізувавши операції останніх днів звітного періоду, та не виявив випадків, коли запаси, отримані в одному періоді, були б відображені в обліку в іншому, що є поширеною помилкою.

Завершуючи аудит синтетичного та аналітичного обліку, аудитор провів оцінку загального стану системи внутрішнього контролю за процесом ведення облікових регістрів. Регулярність звірок з контрагентами, відсутність нез'ясованих розбіжностей, своєчасність реєстрації податкових накладних та чітка аналітика руху запасів свідчать про ефективність контрольного середовища на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Отримані аудиторські докази в сукупності з результатами попередніх етапів перевірки дозволяють сформулювати обґрунтований висновок про те, що фінансова звітність підприємства в частині виробничих запасів та кредиторської заборгованості складена достовірно, в усіх суттєвих аспектах відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку та справедливо відображає фінансовий стан підприємства на звітну дату. Відсутність суттєвих викривлень на рівні синтетичного обліку є ключовим аргументом для висловлення безумовно-позитивної аудиторської думки щодо перевірених статей балансу.

Завершальна стадія аудиторської перевірки виробничих запасів та розрахунків з постачальниками є квінтесенцією всього аудиторського процесу, оскільки саме на цьому етапі розрізнені докази, отримані під час тестування первинних документів та регістрів обліку, синтезуються в цілісний висновок щодо достовірності фінансової звітності. Перевірка відображення об'єкта аудиту у формах фінансової звітності є логічним завершенням наскрізного дослідження облікової системи ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Методологічною основою цього етапу є прийом верифікації, який дозволяє аудитору встановити взаємозв'язок та тотожність між показниками фінансової звітності, даними Головної книги та

масивом первинної документації. Застосування верифікації у форматі «зворотного розрахунку» дає можливість простежити шлях формування кожної цифри у Балансі: від підсумкового сальдо до конкретної господарської операції, підтвердженої юридично значущим документом, і навпаки – переконатися, що кожна задокументована операція знайшла своє відображення у звітності.

Методичний інструментарій верифікації показників фінансової звітності було сформовано на основі практичних рекомендацій щодо аудиту суб'єктів господарювання [32]. Зокрема, було застосовано запропонований автором алгоритм покрокового контролю процесу трансформації облікової інформації у звітні форми. Окрім арифметичної перевірки, особливу увагу було приділено методологічній відповідності звітності, враховуючи дослідження системи нормативного регулювання [30]. Цей теоретичний базис дозволив аудитору критично оцінити, наскільки повно у звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» розкрито суттєві аспекти облікової політики.

Першочерговим завданням аудитора на цьому етапі було надання об'єктивної оцінки стану системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» в контексті складання фінансової звітності. На основі проведених процедур аудиторська група ТОВ «АФ «ФОРУМ» дійшла висновку, що облікова політика підприємства сформована у повній відповідності до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та послідовно застосовується з року в рік [33]. Система внутрішнього контролю за підготовкою звітності характеризується високим ступенем надійності, що забезпечується чітким розподілом повноважень, автоматизацією процесів агрегування даних у програмному забезпеченні «BAS бухгалтерія» та наявністю багаторівневої системи перевірки даних перед їх внесенням до форм звітності. Це дозволило аудитору спланувати процедури перевірки звітності, спираючись на припущення про низький ризик суттєвого викривлення на рівні тверджень.

Процес формування аудиторських доказів на завершальному етапі регламентується групою стандартів МСА 500–599. Ключовим стандартом є МСА 500 «Аудиторські докази», який вимагає отримання переконливих

підтвердженнь існування активів та зобов'язань на звітну дату. Для реалізації цієї вимоги аудитором було застосовано комбінацію процедур інспектування, спостереження, перерахунку та аналітичних процедур. При цьому методика відбору елементів для тестування базувалася на вимогах МСА 530 «Аудиторська вибірка». Враховуючи значний масив однотипних операцій, аудитор застосував нестатистичну (суджену) вибірку, відібравши для детальної перевірки ключові елементи – операції з найбільшими контрагентами (ТОВ «МІРОПЛАСТ») та суттєві залишки запасів, що забезпечило репрезентативність результатів та достатню впевненість для формулювання висновків по всій сукупності даних.

Для підтвердження статті «Запаси» (рядок 1100 Балансу) аудитор використав результати інвентаризації як основний доказ існування активів, а для підтвердження статті «Поточна кредиторська заборгованість» (рядок 1610 Балансу) – акти звірки з контрагентами (додаток АА). Важливим аспектом стало застосування МСА 510 «Перші завдання з аудиту: залишки на початок періоду». Оскільки достовірність фінансового результату поточного періоду неможливо підтвердити без перевірки вхідних залишків, аудитор провів детальну звірку сальдо на 01.01.2024 року. Шляхом зіставлення даних Головної книги (Кредит рахунку 631 у сумі 24 548 916,50 грн) із затвердженим Балансом за 2023 рік, аудитор отримав беззаперечні докази коректності перенесення залишків.

Особливу увагу в ході аудиту звітності було приділено перевірці облікових оцінок, що є вимогою МСА 540 «Аудит облікових оцінок». Облікові оцінки часто є суб'єктивними та містять підвищений ризик викривлення. Також було проаналізовано підхід управлінського персоналу до оцінки запасів на дату балансу за найменшою з двох величин: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Аудитор вивчив протоколи інвентаризаційної комісії на предмет виявлення застарілих запасів. Відсутність таких фактів дозволила підтвердити, що відображення запасів у Балансі на 31.03.2024 року у сумі 30 243 698,09 грн за первісною вартістю є достовірним. Стосовно кредиторської заборгованості аудитор оцінив відсутність резервів як обґрунтовану, оскільки всі зобов'язання є поточними та підлягають погашенню.

Центральним елементом завершальної стадії є безпосередня верифікація показників проміжної фінансової звітності станом на 31.03.2024 року. Аудитор здійснив покрокове зіставлення даних реєстрів синтетичного обліку з проектом звітності. Показник рядка 1610 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» було звірено з кінцевим сальдо рахунку 631 у Головній книзі. Встановлена сума 54 293 101,52 грн повністю відповідає даним обліку та підтверджена реєстрами аналітичного обліку. Це свідчить про те, що у звітності розкрито повну інформацію про зобов'язання підприємства перед постачальниками. Аналогічно було верифіковано рядок 1100 «Запаси», який відображає суму 30 243 698,09 грн. Аудитор пересвідчився, що до цієї статті включено лише ті матеріальні цінності, які фактично належать підприємству на праві власності.

Невід'ємною складовою якісного аудиту є належне документування всіх виконаних процедур згідно з МСА 230 «Аудиторська документація». На завершальному етапі аудиторська група ТОВ «АФ «ФОРУМ» сформувала пакет робочих документів, які відображають весь шлях перевірки. Було підготовлено Робочий документ РД-5.2 «Аналіз подій після дати балансу» (відповідно до МСА 560), де зафіксовано факт погашення частини заборгованості у квітні 2024 року, що підтверджує реальність зобов'язань (АБ).

Важливим аспектом аудиту є використання процедур зовнішнього підтвердження згідно з МСА 505. На цьому етапі аудитор узагальнив отримані позитивні відповіді на запити від ключових контрагентів (ТОВ «МІРОПЛАСТ», ТОВ «ВІНКХАУС УКРАЇНА», ТОВ «ЛІДЕР ПЛАСТ»), що дозволило закрити питання існування та точності оцінки зобов'язань (додаток АУ). При проведенні аудиту також розглядалася доцільність застосування стандартів МСА 600, 610 та 620. Аудитор оцінив структуру підприємства та складність об'єкта. Оскільки ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» є унітарним підприємством без служби внутрішнього аудиту, а специфіка запасів не вимагала унікальних технічних знань, залучення інших аудиторів або зовнішніх експертів не здійснювалося.

Також, в ході перевірки звітності аудитор дослідив повноту розкриття

інформації у Примітках до фінансової звітності. Було перевірено, чи розкрито інформацію про облікову політику щодо запасів, наявність обтяжень активів та характер зобов'язань перед пов'язаними сторонами. Встановлено, що розкриття інформації є достатнім для розуміння користувачами реального фінансового стану компанії.

Підсумовуючи результати аудиту стану об'єкта перевірки у фінансовій звітності, можна констатувати, що ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» забезпечує високий рівень достовірності фінансової інформації. Використання методу верифікації дозволило встановити повну відповідність між даними первинних документів, регістрами обліку та статтями звітності. У ході перевірки не було виявлено суттєвих викривлень, порушень принципу нарахування або невідповідності даних інвентаризації показникам балансу [34]. Отримані аудиторські докази є достатніми та прийнятними для висловлення безумовно-позитивної думки щодо відображення у фінансовій звітності виробничих запасів та розрахунків з постачальниками.

2.3. Узагальнення результатів аудиту ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

Завершальний етап аудиторського процесу є найвідповідальнішою та методологічно складною стадією перевірки, на якій відбувається інтелектуальний синтез усього масиву отриманих доказів, комплексна оцінка виявлених фактів господарського життя та формування підсумкової професійної думки аудитора щодо достовірності фінансової звітності в цілому та її окремих елементів. Після проведення виснажливих процедур перевірки, які охоплювали детальне інспектування первинних документів, арифметичний перерахунок та перехресну верифікацію облікових регістрів, аудиторська фірма ТОВ «АФ «ФОРУМ» перейшла до фінальних процедур узагальнення результатів аудиту виробничих запасів та розрахунків з постачальниками ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Цей етап суворо регламентується групою міжнародних стандартів аудиту 700-ї серії, які визначають форму та зміст аудиторського звіту, а також вимагає

виконання специфічних процедур, передбачених іншими стандартами, зокрема щодо оцінки безперервності діяльності підприємства та отримання письмових запевнень від управлінського персоналу. Метою цієї стадії є не лише формальний випуск офіційного аудиторського документа, але й надання керівництву підприємства глибокого та конструктивного зворотного зв'язку щодо якості функціонування системи внутрішнього контролю та організації облікового процесу, що додає цінності проведеній перевірці.

Фундаментальною основою для формування обґрунтованого аудиторського висновку стала ретроспективна та поточна оцінка надійності контрольного середовища підприємства, проведена аудитором шляхом прискіпливого аналізу системи матеріальної відповідальності. Аудитором було детально досліджено надані кадрові документи та зведені реєстри матеріально відповідальних осіб за період з 2021 по 2024 роки, що дозволило відстежити динаміку кадрових змін та спадкоємність відповідальності за збереження активів. Аналіз списків за 2021 та 2022 роки засвідчив стабільність кадрового складу на ключових позиціях, пов'язаних зі зберіганням запасів, зокрема, було підтверджено наявність договорів про повну матеріальну відповідальність з працівниками складського господарства та виробничих підрозділів.

Подальше дослідження реєстрів станом на кінець 2023 року та початок 2024 року показало, що за всіма стратегічними центрами зберігання запасів, такими як склад профілю, склади комплектації готової продукції, склад комплектації відгрузок та безпосередньо виробничі цехи, офіційно закріплені конкретні посадові особи, що унеможливорює ситуації колективної безвідповідальності. Наявність актуальних, регулярно оновлюваних та затверджених вищим керівництвом списків матеріально відповідальних осіб є вагомим, незалежним аудиторським доказом того, що на підприємстві діє ефективна превентивна система збереження активів, яка мінімізує ризики їх крадіжки, псування або несанкціонованого використання у виробничих цілях. Це дозволило аудитору підтвердити попередню оцінку ризику контролю як «низьку» та з високою довірою поставитися до даних інвентаризаційних описів,

перевірених на попередніх етапах аудиту, оскільки інвентаризація проводилася за участі саме тих осіб, які несуть юридичну відповідальність за цінності.

Наступним обов'язковим процедурним кроком завершальної стадії, який вимагається МСА 580 «Письмові запевнення», стало отримання офіційних письмових підтверджень від управлінського персоналу щодо їхньої відповідальності за підготовку фінансової звітності та повноту наданої інформації. Розуміючи юридичну вагу цього етапу, аудиторською фірмою було підготовлено та направлено офіційний «Запит щодо надання Листа запевнення» на ім'я Генерального директора ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», в якому було чітко сформульовано перелік питань, які потребують підтвердження з боку менеджменту (додаток АФ). У відповідь на цей запит аудитор отримав належним чином оформлений та підписаний керівництвом «Лист-запевнення», який долучено до файлу аудиторської документації як невід'ємний доказ (додаток АХ). У цьому документі управлінський персонал офіційно підтвердив, що виконав свої обов'язки щодо розробки та впровадження ефективної системи внутрішнього контролю, надав аудитору повний та безперешкодний доступ до всієї фінансової інформації, первинних документів та облікових записів, а також повідомив про відсутність будь-яких відомих фактів шахрайства, суттєвих порушень законодавства або невиконання договірних зобов'язань, які могли б мати матеріальний вплив на показники фінансової звітності [28]. Отримання цього листа є критично важливим для завершення аудиту, оскільки воно юридично розмежовує зони відповідальності між аудитором та менеджментом компанії, особливо в частині тих аспектів обліку, які базуються на професійних судженнях та оцінках, таких як визначення методу списання запасів або повнота розкриття інформації про умовні зобов'язання перед постачальниками.

Безпосередньо перед процесом складання фінального звіту аудитор здійснив процедуру комплексної оцінки викривлень, виявлених під час аудиту, відповідно до вимог МСА 450 «Оцінка викривлень, виявлених під час аудиту». Було проведено ретельний аналіз результатів перевірки первинних документів, зокрема видаткових накладних від ключових партнерів ТОВ «МІРОПЛАСТ» та

ТОВ «ЛІДЕР ПЛАСТ», а також результатів звірки регістрів синтетичного обліку та актів звірок з контрагентами. За результатами узагальнення аудитор дійшов висновку, що суттєві викривлення, які б перевищували розрахований рівень суттєвості, у статтях «Виробничі запаси» та «Поточна кредиторська заборгованість» відсутні. Всі перевірені господарські операції були відображені у відповідних звітних періодах, а сальдо зобов'язань було повністю підтверджене зовнішніми джерелами. Ті незначні неточності технічного характеру, які були виявлені в ході проміжних етапів аудиту, були оперативно виправлені персоналом бухгалтерії до моменту підписання фінансової звітності, тому їх сукупний вплив на достовірність балансу визнано несуттєвим. Відсутність не виправлених суттєвих викривлень дала аудитору достатні підстави для формування позитивного висновку щодо якості обліку досліджуваних об'єктів та переходу до підготовки тексту аудиторського звіту.

Кульмінацією всієї аудиторської перевірки стало формування, підписання та надання клієнту Звіту незалежного аудитора (додаток АЦ), який є офіційним документом, що має юридичну силу та призначений для інформування учасників та керівництва ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» про результати аудиту. Аудиторський звіт було складено у суворій відповідності до вимог МСА 700 «Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності», що забезпечує його стандартизованість та зрозумілість для користувачів. У ключовому розділі документа «Думка аудитора» чітко та недвозначно зазначено, що фінансова звітність товариства складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [27]. Це твердження означає, що аудитор, базуючись на зібраних доказах, підтверджує достовірність відображення як фінансового стану компанії в цілому, так і перевірених у межах даної роботи елементів – виробничих запасів та розрахунків з постачальниками. Формулювання думки як «немодифікованої» (безумовно-позитивної) свідчить про високу якість звітності та про те, що аудитор не виявив обмежень обсягу перевірки, тиску з боку керівництва або розбіжностей, які були б суттєвими для прийняття економічних рішень користувачами звітності.

У тексті Звіту також міститься важливий розділ «Основа для думки», де декларується, що аудит проведено згідно з Міжнародними стандартами аудиту та з неухильним дотриманням вимог Кодексу етики професійних бухгалтерів, яка є гарантією незалежності та об'єктивності аудиторської фірми ТОВ «АФ «ФОРУМ» по відношенню до клієнта. Окрему увагу в звіті приділено розділу «Відповідальність управлінського персоналу», де наголошується, що саме керівництво компанії, а не аудитор, відповідає за оцінку здатності товариства продовжувати безперервну діяльність. У ході перевірки аудитор провів власний аналіз цього аспекту і, враховуючи стабільні показники прибутковості, наявність довгострокових контрактів з постачальниками та відсутність простроченої заборгованості перед ключовими партнерами, не виявив суттєвої невизначеності, яка б ставила під сумнів можливість ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» продовжувати діяльність у осяжному майбутньому. Цей позитивний висновок також знайшов своє відображення у відсутності будь-яких застережень або пояснювальних параграфів щодо безперервності діяльності у тексті аудиторського висновку.

Паралельно з випуском офіційного звіту, аудитор, керуючись положеннями МСА 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями», підготував для керівництва підприємства конфіденційну інформацію щодо результатів перевірки та рекомендації з удосконалення системи внутрішнього контролю. Хоча суттєвих викривлень у звітності виявлено не було, аудитор звернув увагу управлінського персоналу на стратегічну важливість підтримання та посилення наявного рівня контролю. Глибокий аналіз списків матеріально відповідальних осіб за 2021–2024 роки показав позитивну тенденцію до чіткої персоніфікації відповідальності, проте аудитор наполегливо рекомендував продовжувати практику щорічного перегляду та актуалізації цих списків, особливо у випадках кадрових ротацій або змін у структурі складського господарства, щоб уникнути правових колізій та ситуацій розмивання відповідальності за збереження товарно-матеріальних цінностей [34]. Також у рекомендаціях було позитивно

відзначено ефективність використання електронного документообігу з великими контрагентами, що дозволило суттєво мінімізувати ризики втрати первинних документів та пришвидшити закриття звітних періодів. Враховуючи цей позитивний досвід, аудитор рекомендував розглянути можливість розширення практики юридично значущого електронного документообігу на всіх, навіть дрібних постачальників та підрядників, що дозволить досягти повної автоматизації та прозорості процесу оприбуткування запасів і розрахунків.

Таким чином, підсумовуючи результати завершального етапу перевірки, можна з упевненістю стверджувати, що проведене узагальнення результатів аудиту дозволяє вважати фінансову звітність ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» за перевіряємий період достовірною, а систему бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю – такою, що функціонує ефективно та відповідає масштабам діяльності підприємства. Випуск безумовно-позитивного аудиторського звіту є закономірним результатом ретельної та професійної роботи аудиторів на всіх етапах завдання – від стратегічного планування та оцінки ризиків до скрупульозної перевірки конкретних накладних та облікових регістрів. Наявність у аудитора повного, належним чином оформленого пакета підсумкових документів, який включає підписаний Лист-запевнення управлінського персоналу, актуальні списки матеріально відповідальних осіб та фінальний Звіт незалежного аудитора, беззаперечно підтверджує дотримання аудиторською фірмою всіх вимог Міжнародних стандартів аудиту та забезпечує високий рівень довіри зовнішніх та внутрішніх користувачів до підтвердженої фінансової інформації підприємства.

Висновки до розділу 2

Проведено комплексне дослідження теоретико-методичних засад та практичних аспектів організації аудиту наявності і надходження виробничих запасів та розрахунків з постачальниками на матеріалах виробничого підприємства ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Актуальність обраної теми дослідження обумовлена специфікою діяльності об'єкта аудиту: будучи одним із лідерів вітчизняного ринку метало-пластикових конструкцій, підприємство оперує значними обсягами матеріальних ресурсів, частка яких у структурі активів є домінуючою, а безперервність виробничого циклу критично залежить від стабільності поставок та своєчасності розрахунків з контрагентами. За результатами проведеного дослідження, яке охоплювало аналіз нормативно-правового забезпечення, оцінку системи внутрішнього контролю, планування аудиту, безпосереднє виконання аудиторських процедур та узагальнення результатів, сформульовано наступні узагальнюючі висновки.

По-перше, дослідження нормативно-правового забезпечення аудиту та обліку засвідчило, що система бухгалтерського обліку ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» функціонує у повній відповідності до вимог чинного законодавства України.

Фундаментом облікової системи є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 9 «Запаси» та НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Детальний аналіз внутрішніх регламентних документів, насамперед Наказу про облікову політику №1 (зі змінами та доповненнями), підтвердив, що підприємством обрано та закріплено методику обліку, яка адекватно відображає специфіку віконного виробництва. Зокрема, застосовується ідентифікований облік транспортно-заготівельних витрат, а для оцінки вибуття запасів у виробництво послідовно використовується метод ФІФО («першим надійшов – першим вибув»), що відповідає фактичному руху матеріалів. Внутрішні положення підприємства чітко регламентують графік документообігу, правила проведення інвентаризації та повноваження посадових

осіб, створюючи надійне нормативне підґрунтя для забезпечення збереження активів та коректного відображення зобов'язань у звітності.

По-друге, аналіз організаційно-методичної підготовки до аудиту, здійсненої аудиторською фірмою ТОВ «АФ «ФОРУМ», продемонстрував високий професійний рівень планування перевірки з дотриманням Міжнародних стандартів аудиту (МСА). На етапі переддоговірної роботи було проведено процедури прийняття клієнта, оцінку незалежності та узгодження умов завдання, що зафіксовано у Листі-зобов'язанні та Договорі на проведення аудиту № ДАР-ОА-100902 від 09 жовтня 2024 р.. Ключовим елементом стратегічного планування став розрахунок рівня суттєвості згідно з МСА 320. Базуючись на реальних показниках фінансової звітності за 2024 рік, зокрема прибутку до оподаткування у сумі 9 064,00 тис. грн, аудитором було встановлено загальний поріг суттєвості на рівні 453,2 тис. грн (5% від бази). Цей показник став об'єктивним критерієм для визначення обсягу аудиторської вибірки та оцінки впливу виявлених викривлень. Оцінка системи внутрішнього контролю, проведена шляхом аналізу кадрової документації, зокрема Інформації щодо матеріально відповідальних осіб (додаток 3), дозволила кваліфікувати ризик контролю як середній. Дослідження списків матеріально відповідальних осіб за 2021–2024 роки підтвердило, що на підприємстві діє чітка система персоніфікації відповідальності за збереження цінностей на складах та у цехах, що мінімізує ризики крадіжок та зловживань. Розроблена Програма аудиту враховувала галузеві особливості клієнта, зокрема значну залежність від постачальників специфічної сировини, таких як ТОВ «МІРОПЛАСТ» та ТОВ «ВІНКХАУС УКРАЇНА».

По-третє, результати аудиту документального оформлення господарських операцій підтвердили високу дисципліну ведення первинного обліку на ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Застосування аудитором методу наскрізного тестування (audit trail) на прикладі конкретної операції закупівлі партії профілю «Дв стулка Т 4S 104/60 WDS біла д/л Антрацит піщаний з ущ: чор/-/» (обсягом 91,00 пог.м) від ТОВ «МІРОПЛАСТ» дозволило простежити повний життєвий цикл активу.

Перевірка Договору поставки № М 0219921 показала, що момент переходу права власності на запаси чітко прив'язаний до дати підписання видаткової накладної, що коректно відображається в обліку. Аудитором встановлено, що первинні документи – Видаткова накладна № 001903008 від 19.03.2024 р., податкові накладні та накладні-вимоги – містять усі обов'язкові реквізити, передбачені статтею 9 Закону про бухоблік, та належним чином авторизовані. Особливу увагу було приділено підтвердженню реальності активів на звітну дату: встановлено, що зазначена партія профілю станом на 31.03.2024 року обліковувалася на складі, а її фактичне списання у виробництво відбулося пізніше – 18 червня 2024 року (згідно з Накладною-вимогою № ВВ000005019). Такий підхід підтверджує достовірність статті «Запаси» у проміжному балансі та спростовує ризики фіктивного оприбуткування.

По-четверте, аудит синтетичного та аналітичного обліку підтвердив системну цілісність, повноту та арифметичну точність облікових даних. Процедури звірки тотожності (reconciliation), проведені аудитором, засвідчили повну відповідність даних аналітичного обліку в розрізі контрагентів даним Головної книги. Зокрема, сальдо кредиторської заборгованості станом на 31.03.2024 р. у сумі 54 293 101,52 грн, відображене у Головній книзі, повністю підтверджене регістрами аналітичного обліку. Детальний аналіз оборотів по рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» виявив перевищення кредитових оборотів над дебетовими у розрахунках з ключовим партнером ТОВ «МІРОПЛАСТ». Аудитором встановлено, що це не є ознакою платіжної недисциплінованості, а результатом використання інструменту відстрочки платежу, передбаченого Додатковою угодою № М 0219921/2. Зафіксоване кредитове сальдо класифіковано як поточна торговельна заборгованість, строк оплати якої ще не настав, що свідчить про ефективне управління оборотним капіталом. Також підтверджено тотожність даних про рух запасів на рахунку 201: загальне сальдо 51 260 047,89 грн включає перевірену партію стулки, що відповідає даним складського обліку.

По-п'яте, оцінка впливу інформаційних технологій показала, що

використання сучасних програмних продуктів є критичним фактором ефективності та надійності облікової системи ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Повна автоматизація обліку на базі програмного комплексу «1С:Підприємство» забезпечує високу швидкість обробки великих масивів даних, мінімізує ризик механічних помилок та дозволяє формувати фінансову звітність у режимі реального часу. Інтеграція облікової системи із сервісами електронного документообігу (ЕДО) «М.Е.Дос», «Вчасно» та «Paperless» дозволила підприємству оптимізувати взаємодію з контрагентами, перейшовши на юридично значущий електронний обмін документами. Це не лише суттєво пришвидшило процеси звірки взаєморозрахунків та отримання первинних документів, але й змінило природу аудиторських доказів, вимагаючи від аудитора застосування процедур перевірки кваліфікованих електронних підписів (КЕП).

По-шосте, узагальнення результатів аудиту дозволило сформуванню безумовно-позитивну думку щодо достовірності фінансової звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА». Аудиторська фірма ТОВ «АФ «ФОРУМ» підтвердила, що статті балансу «Запаси» (рядок 1100) та «Поточна кредиторська заборгованість» (рядок 1610) відображені достовірно, в усіх суттєвих аспектах, та відповідають вимогам Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Відсутність суттєвих викривлень була підтверджена як результатами перевірки по суті, так і отриманим від управлінського персоналу Листом-запевненням, у якому керівництво визнало свою відповідальність за звітність та систему внутрішнього контролю.

Водночас, з метою подальшого удосконалення системи внутрішнього контролю та мінімізації операційних ризиків, за результатами аудиту керівництву підприємства надано наступні рекомендації:

- масштабування електронного документообігу: Рекомендовано завершити перехід на ЕДО з усіма без винятку контрагентами, включаючи дрібних постачальників допоміжних матеріалів та послуг. Це дозволить повністю нівелювати проблему логістичних затримок в отриманні оригіналів

паперових документів, що інколи призводить до розбіжностей між датами фактичного отримання товару та його відображенням в обліку;

- автоматизація складської логістики: Впровадити на складах сировини (профілю, фурнітури) та готової продукції використання терміналів збору даних (ТЗД) та технології штрихового кодування. Це дозволить відображати операції з руху запасів (надходження, переміщення у цех, списання) в обліковій системі миттєво в момент здійснення фізичної операції, виключаючи «людський фактор» та необхідність ручного перенесення даних з паперових ордерів у базу 1С;

- посилення кадрового контролю: Забезпечити процедуру регулярного (не рідше одного разу на рік, а також при кожній кадровій ротації) перегляду та перезатвердження списків матеріально відповідальних осіб. Враховуючи значну вартість запасів чітка актуалізація договорів про повну матеріальну відповідальність є ключовим юридичним механізмом захисту майнових інтересів підприємства;

- регламентація контрольних процедур: Впровадити внутрішній стандарт обов'язкової щомісячної звірки взаєморозрахунків з ТОП-20 постачальниками, незалежно від наявності спірних питань. Це дозволить оперативно виявляти та усувати розбіжності в обліку до моменту закриття звітного періоду, підвищуючи якість проміжної звітності.

Реалізація запропонованих рекомендацій дозволить ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» не лише підтримувати високу якість обліку, підтверджену аудиторським висновком, але й підвищити загальну ефективність управління оборотними активами та зміцнити фінансову дисципліну.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного комплексного дослідження теоретико-методичних засад та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, автоматизації та незалежного зовнішнього аудиту наявності й надходження виробничих запасів, на матеріалах ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА», можна сформулювати низку обґрунтованих висновків та практичних рекомендацій. Обрана тематика дослідження має критичне значення для базового підприємства, оскільки воно є одним із лідерів вітчизняного ринку металопластикових конструкцій та склопакетів і оперує масштабними матеріально-технічними потоками. Головною галузевою особливістю компанії є надвисока матеріаломісткість виробництва, де витрати на ПВХ-профіль, скло, армуючий метал та фурнітуру складають від 82% до 91% у загальній структурі операційних витрат. За масштабними критеріями, визначеними статтею 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Товариство відноситься до категорії середніх підприємств, що покладає на нього законодавче зобов'язання щодо щорічного обов'язкового проходження зовнішнього аудиту. Забезпечення безперервності операційного циклу компанії повністю залежить від стабільності поставок сировини, точності калькулювання витрат та збалансованості розрахунків з контрагентами.

Дослідження чинного нормативно-правового та методичного забезпечення довело, що облікова система ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» функціонує у повній відповідності до національного законодавства, зокрема вимог НП(С)БО 9 «Запаси» та НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Наказ про облікову політику підприємства регламентує чіткі графіки документообігу та правила інвентаризації, що адекватно відображає специфіку кругообігу цінностей. Особливо ефективною є розгалужена архітектура робочого плану рахунків: окрім базового синтетичного рахунку 20 «Виробничі запаси» для обліку сировини, підприємство використовує рахунок 25 «Напівфабрикати» для точного відображення склопакетів власного виготовлення. Зважаючи на

розвинену логістику компанії, аналітичний облік пально-мастильних матеріалів деталізовано за допомогою субрахунків 2031 та 2032, що дозволяє чітко розмежувати рух пального за видами та формами зберігання (у баках автотранспорту чи на смарт-картках), нівелюючи ризики внутрішніх зловживань. Надійність цієї облікової архітектури підтверджується показниками звітності, де загальна сума акумульованих у Балансі запасів перевищує 171 млн грн.

Організаційно-методична підготовка до проведення аудиту, здійснена фахівцями аудиторської фірми ТОВ «АФ «ФОРУМ» відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА), продемонструвала високий професійний рівень планування перевірки. Правові, економічні та етичні засади співпраці були чітко регламентовані у Листі-зобов'язанні та Договорі на проведення аудиту № ДАР-ОА-100902 від 09 жовтня 2024 р. Ключовим етапом стратегічного планування став розрахунок рівня суттєвості згідно з МСА 320: базуючись на реальних показниках фінансової звітності (прибутку до оподаткування у сумі 9 064,00 тис. грн), аудитором було встановлено загальний поріг суттєвості на рівні 453,2 тис. грн (5% від бази), що послужило критерієм для оптимізації обсягу аудиторської вибірки. Оцінка системи внутрішнього контролю, підкріплена дослідженням кадрової документації та списків матеріально відповідальних осіб, дозволила кваліфікувати ризик контролю як середній, підтвердивши дієвість системи персоніфікації відповідальності за збереження майна на складах під керівництвом завідувача складу та комірників.

Результати безпосереднього виконання аудиторських процедур по суті підтвердили високу дисципліну первинного обліку. Застосування методу наскрізного тестування (audit trail) на прикладі закупівлі партії профілю ступки WDS обсягом 91,00 пог.м від ключового партнера ТОВ «МІРОПЛАСТ» дозволило простежити весь життєвий цикл активу на основі Договору поставки № М 0219921, Видаткової накладної № 001903008 від 19.03.2024 р., товарно-транспортних накладних та накладних-вимог. Перевірка підтвердила, що документи містять усі обов'язкові реквізити та належним чином авторизовані, а

сама партія об'єктивно обліковувалася на складі на звітну дату 31.03.2024 р. та була списана у виробництво пізніше (18 червня 2024 року за Накладною-вимогою № BV000005019), що повністю спростовує ризики фіктивного оприбуткування активів.

Аудит синтетичного та аналітичного обліку підтвердив системну цілісність, повноту та арифметичну точність інформаційного масиву. Процедури щомісячної звірки тотожності (reconciliation) засвідчили повну відповідність аналітичних даних субрахунків Головній книзі. Зокрема, відображене у Головній книзі сальдо кредиторської заборгованості у сумі 54 293 101,52 грн повністю підтверджене аналітичними регістрами. Перевищення кредитових оборотів над дебетовими за рахунком 631 у розрахунках з ТОВ «МІРОПЛАСТ» було ідентифіковано не як платіжну недисциплінованість, а як обґрунтоване використання інструменту відстрочки платежу згідно з Додатковою угодою № М 0219921/2. Зафіксоване кредитове сальдо є поточною торговельною заборгованістю, строк оплати якої не настав, що вказує на ефективне управління оборотним капіталом. Також було підтверджено тотожність руху на рахунку 201 із загальним сальдо 51 260 047,89 грн. Усе це дало підстави аудиторській фірмі ТОВ «АФ «ФОРУМ» сформуванню безумовно-позитивну думку щодо достовірності відображення статей «Запаси» (рядок 1100) та «Поточна кредиторська заборгованість» (рядок 1610) у фінансовій звітності Товариства.

Оцінка стану автоматизації та впливу інформаційних технологій засвідчила, що використання сучасного програмного комплексу BAS бухгалтерія успішно забезпечує високу швидкість формування звітних регістрів у режимі реального часу. Позитивним аспектом є також глибока інтеграція облікових систем із сервісами електронного документообігу (ЕДО) «М.Е.Дос», «Вчасно» та «Paperless», що пришвидшило обмін юридично значущими документами з постачальниками (такими як ТОВ «МІРОПЛАСТ» та ТОВ «ВІНКХАУС УКРАЇНА»). Водночас дослідження виявило певні резерви для вдосконалення: процес опрацювання вхідної інформації залишається перевантаженим ручною працею (багатокроковий ручний перенос даних із

замовлень, візуальна звірка цін), що створює операційні ризики механічних помилок, а діюча ІТ-архітектура виконує переважно функцію пасивної реєстрації фактів без інструментів предиктивної аналітики чи моделювання.

Для подальшого зміцнення системи внутрішнього контролю, мінімізації операційних ризиків та оптимізації бізнес-процесів керівництву підприємства рекомендовано реалізувати такі заходи:

- масштабувати електронний документообіг до рівня 100% охоплення всіх без винятку контрагентів, включаючи дрібних постачальників допоміжних матеріалів та послуг, для повного усунення логістичних затримок в отриманні оригіналів документів;
- автоматизувати складську логістику шляхом впровадження терміналів збору даних (ТЗД) та технології штрихового кодування на складах сировини (профілю, фурнітури) та готової продукції, що дозволить миттєво фіксувати рух номенклатури без паперових носіїв та ручного введення;
- посилити кадровий контроль через обов'язковий регулярний щорічний перегляд та актуалізацію договорів про повну індивідуальну матеріальну відповідальність з усім складом комірників при будь-яких кадрових ротаціях, що є ключовим юридичним механізмом захисту інтересів підприємства;
- регламентувати контрольні процедури шляхом затвердження внутрішнього стандарту обов'язкової щомісячної двосторонньої звірки взаєморозрахунків з ТОП-20 ключовими постачальниками, що усуне будь-які розбіжності до моменту офіційного закриття звітного періоду.

Реалізація запропонованого комплексу інновацій та рекомендацій дозволить ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» не лише надійно підтримувати високу якість бухгалтерського обліку, підтверджену позитивним аудиторським висновком, але й суттєво підвищити загальну ефективність управління оборотним капіталом, оптимізувати операційні витрати та зміцнити конкурентні позиції на вітчизняному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Максименко І. Я., Іванченко А. Г. Особливості обліку виробничих запасів в управлінні діяльністю підприємства: Ефективна економіка. Дніпро, 2019. №9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/44.pdf (дата звернення: 28.04.2026).
2. Гончарук, С., Бойко, О. Сучасний стан та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів за національними і міжнародними стандартами: *Молодий вчений*, Херсон, 2023. № 7. 74-78 с. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-7-119-14> (дата звернення: 28.04.2026).
3. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Н.С. Акімова, О.О. Говоруха, Л.О. Кирильєва, Т. О. Харків: Євлаш. ХДУХТ, 2019. 182 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10009/1/navch_posibbuh_oblikakimova_ta_in_2016.pdf (дата звернення: 28.04.2026).
4. Смалій Ю.О., Бенчак В.І., Польова Т.В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2019. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2019/177.pdf (дата звернення: 28.04.2026).
5. Кравченко, І. В., & Гамова, О. В. Вітчизняний та зарубіжний досвід обліку виробничих запасів. *Облік і фінанси АПК*. Київ, 2021. 45-50 с. URL: <https://journalsofznu.zp.ua> (дата звернення: 28.04.2026).
6. Хмелюк А.В., Черненко П.В. Організація обліку, контролю та аналізу виробничих запасів: *Бухгалтерський облік та аналіз*. Кам'янське, 2023 URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/283027> (дата звернення: 28.04.2026).
7. Грушко В. І. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. Київ, 2022. URL: <https://snku.krok.edu.ua/> (дата звернення: 28.04.2026).
8. Шпінь В.В., Мельник Т.Г. Методика оцінки запасів підприємства за вітчизняними і міжнародними стандартами обліку. *Молодий вчений*. Херсон, 2021. 213-219 с. URL <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/>

view/183/177 (дата звернення: 28.04.2026).

9. Гавриличенко Є. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально–виробничих запасів підприємства. *Економіка та суспільство*. Мукачєво, 2021. №27. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43> (дата звернення: 28.04.2026).

10. Ізмайлов Я. О., Свірко С. В. Удосконалення методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів підприємств. *Економіка, управління та адміністрування*. Житомир, 2021. (95) 39-44 с. URL: [https://doi.org/10.26642/ema.2021-1\(95\)-39-44](https://doi.org/10.26642/ema.2021-1(95)-39-44) (дата звернення: 28.04.2026).

11. Рибалко О., Варламова І., Андрусенко Б. Облік виробничих запасів на шляху підвищення ефективності сучасного виробництва. *Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки*. 2021. Запоріжжя, 44-51 с. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/view/2262/2164> (дата звернення: 28.04.2026).

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 28.04.2026).

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення: 28.04.2026).

14. Євсєєва, О. О., Іванова, Н. А., & Скорба, О. А. (2024). Вплив цифрових інновацій на ефективність бухгалтерського обліку в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. Київ, 2024. №1 URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13296464> (дата звернення: 28.04.2026).

15. Тесак О. В. Облікова політика щодо контролю за наявністю й використанням виробничих запасів. *Підприємництво і торгівля*. Львів, 2020. Вип. 27. 72-75 с. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2020-27-13> (дата звернення: 28.04.2026).

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 28.04.2026).

17. Янчук, В. І., & Кипоренко, О. В. Вдосконалення системи управління запасами на основі автоматизації облікових процедур. *Проблеми сучасної економіки* Київ, 2022. 98–105 с. URL: <https://reicst.com.ua> (дата звернення: 28.04.2026).

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 28.04.2026).

19. Роева О.С. Організаційні засади побудови бухгалтерського обліку запасів в процесі інноваційної діяльності: нормативно–правовий аспект Центрально український науковий вісник. 2020. *Економічні науки*. Кропивницький, Вип. 4(37). 274-290 с. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4\(37\)/27.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4(37)/27.pdf) (дата звернення: 28.04.2026).

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 28.04.2026).

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 28.04.2026).

22. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 28.04.2026).

23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.04.2026).

24. Договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0089697-00#Text> (дата звернення: 28.04.2026).

28.04.2026).

25. Шарафеєва Л.Р. Вибір програм автоматизації бухгалтерського обліку для малих і середніх підприємств: *Молодий вчений*. Херсон, 2016. № 1 (105). 49-52 с (дата звернення: 28.04.2026) .

26. Грушко В. І., Кожушко О. В., Лядова Ю. О. Аудит : підручник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. 462 с. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30044> (дата звернення: 20.05.2026).

27. Гордієнко Н. І. Аудит фінансової звітності суб'єктів господарювання: конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 172 с. URL :<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053723.pdf> (дата звернення: 20.05.2026).

28. Волкова О. Г., Луценко І. С., Хомутенко А. В. Державний аудит публічних фінансів : навч. посібник. Київ, 2022. 429 с. URL:<https://inter-sci-guild.org.ua/derzhavnyi-audit-publichnykh-finansiv> (дата звернення: 20.05.2026).

29. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 20.05.2026)/

30. Мурашко І. С. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 33. URL:https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/12.pdf?Schreyer (дата звернення: 20.05.2026).

31. Маслак О. О., Жежуха В. Й. Облік, аналіз та аудит зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібник. Київ : Каравела, 2023. 312 с. URL:https://caravela.com.ua/index.php?route=product%2Fproduct&product_id=533&utm (дата звернення: 20.05.2026)

32. Дубініна М. В. Організація і методика аудиту : навчальний посібник. Миколаїв : МНАУ, 2022. 186 с. URL :<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11563>(дата звернення: 20.05.2026).

33. Огійчук М.Ф. Аудит: організація і методика: [Навч. посіб.]. К.: Алерта, 2012. 664 с. (дата звернення: 20.05.2026).

34. Сіменко І.В., Сухарева Л.О. Аудит: навч. посіб. Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. 485 с. (дата звернення: 20.05.2026).
35. Офіційний сайт ТОВ «Вікна Віконда». URL: <https://vikonda.ua/> (дата звернення: 20.05.2026).
36. Віконний ринок України за 2023 рік. *Віконний консалтинг*. Київ, 2024. URL: https://oknakonsult.com/media/fileuploads/oknasurvey_5Bczd7m.pdf (дата звернення: 20.05.2026).
37. Віконний ринок України за 2022 рік. *Віконний консалтинг*. Київ, 2023. URL: https://oknakonsult.com/media/fileuploads/survey2022_1XGPX5z.pdf (дата звернення: 20.05.2026).
38. Віконний ринок України за 2020 рік. *Віконний консалтинг*. Київ, 2021. URL: <https://oknakonsult.com/media/fileuploads/analytics2020.pdf> (дата звернення: 20.05.2026).
39. Аналітичний звіт віконного ринку України (Q1-Q2 2021). *AXOR Industry*. Дніпро, 2021. URL: https://axorindustry.com/upload/iblock/8d5/Q1_2_2021_UA_Ukraine_sm.pdf (дата звернення: 20.05.2026).
40. Дефіцит кадрів та комплектуючих: як живе ринок вікон та склопакетів України після року повномасштабної війни. *Delo.ua : інтернет-портал*. Київ, 2023. URL: <https://delo.ua/business/deficit-kadriv-ta-komplektuyucix-yak-zive-rinok-vikon-ta-sklopaketiv-ukrayini-pislya-roku-povnomasstabnoyi-viini-411063/> (дата звернення: 20.05.2026).
41. Каталог продукції та брендів. *Офіційний сайт SPV Company Ltd*. Київ. URL: <http://www.spv.ua/modshop/branch~1667/lang~ukrainian/> (дата звернення: 20.05.2026).
42. Каталог торгових марок віконних профілів. *OKNA.ua : головний віконний портал*. Київ. URL: <https://okna.ua/tm/t-profiles-o-tplastyear> (дата звернення: 20.05.2026).
43. Каталог віконних та дверних систем Aluplast. *Офіційний сайт Aluplast в Україні*. Бровари. URL: <https://www.aluplast.net/ua-ru/katalog/> (дата звернення: 20.05.2026).

44. Автоматизація виробництва вікон. *Офіційний сайт Winkhaus*. Київ. URL: <https://www.winkhaus.pl/uk/rozwiązania/automatyzacja-produkcji-okien> (дата звернення: 20.05.2026).
45. Про компанію ТОВ «МІРОПЛАСТ». *Офіційний сайт МІРОПЛАСТ*. Дніпро. URL: <https://miroplast.com/ua/kompaniya/> (дата звернення: 20.05.2026).
46. Бренди компанії. *Офіційний сайт VBH Україна*. Київ. URL: <http://vbh.ua/kompand196ya/brend/> (дата звернення: 20.05.2026).
47. International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements. Volume 1. New York: IFAC, 2016. – URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume1%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf> (дата звернення: 20.05.2026).
48. International Chamber of Commerce. Incoterms® 2010: International rules for the interpretation of trade terms. Paris: ICC Publishing, 2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text (дата звернення: 20.05.2026).
49. M., Hemati H., Borth D., Vasarhelyi M. Federated Continual Learning to Detect Accounting Anomalies in Financial Auditing // arXiv, 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2210.15051> (дата звернення: 20.05.2026).
50. Schreyer M., Sattarov T., Borth D. Multi-view Contrastive Self-Supervised Learning of Accounting Data Representations for Audit Tasks // arXiv, 2021. URL: <https://arxiv.org/abs/2109.11201> (дата звернення: 20.05.2026).

ДОДАТКИ

Нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та аудиту запасів

Назва документа	Сфера регулювання
1	2
I РІВЕНЬ: ЗАКОНОДАВЧИЙ	
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає принципи ведення обліку, вимоги до первинних документів та обов'язковість відображення запасів як активів у звітності.
Податковий кодекс України	Регулює порядок визнання витрат, формування податкового кредиту з ПДВ при закупівлі сировини та особливості оподаткування при вибутті запасів.
Цивільний кодекс України	Визначає правові умови договорів постачання, відповідальність сторін та момент переходу права власності на матеріальні цінності.
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Встановлює правові засади для перевірки достовірності залишків запасів у звітності та підтвердження законності операцій з ними.
II РІВЕНЬ: НОРМАТИВНИЙ	
НП(С)БО 9 «Запаси»	Основний методологічний документ: встановлює правила оцінки запасів при їх оприбуткуванні, зберіганні та списанні (вибутті).
НП(С)БО 16 «Витрати»	Регулює процес включення вартості використаних матеріалів до собівартості продукції та інших операційних витрат.
Міжнародні стандарти аудиту (зокрема МСА 501)	Визначають процедури, за якими аудитор перевіряє фактичну наявність запасів (участь в інвентаризації, перевірка умов зберігання).
III РІВЕНЬ: МЕТОДИЧНИЙ	
Інструкція про застосування Плану рахунків (Наказ № 291)	Встановлює правила кореспонденції рахунків (20, 22, 23, 26, 28) для відображення руху запасів у системі подвійного запису.
Методичні рекомендації з обліку запасів (Наказ № 2)	Деталізують вимоги до заповнення первинних форм (накладні, акти), організації складського та аналітичного обліку.
Положення про інвентаризацію (Наказ № 879)	Регламентує порядок проведення обов'язкових та вибіркового перевірок наявності запасів, оформлення нестач та лишишків.
IV РІВЕНЬ: ЛОКАЛЬНИЙ	
Наказ про облікову політику підприємства	Визначає конкретні методи, обрані підприємством: метод оцінки вибуття (наприклад, ФІФО), межу суттєвості для МШП тощо.
Накази про призначення матеріально відповідальних осіб (МВО)	Розпорядчі документи, що закріплюють персональну відповідальність конкретних працівників (комірників, начальників дільниць) за збереження довірених їм матеріальних цінностей.

Продовж. дод. Б

1	2
Посадові інструкції працівників обліку та складу	Локальні акти, що визначають права, обов'язки та міру відповідальності персоналу за правильність оформлення документів та дотримання графіків подання звітності до бухгалтерії.

Порядок розкриття інформації про запаси у звітності ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА»

Форма звітності	Назва статті та код рядка	Алгоритм формування на основі рахунків обліку	Сума	Економічний зміст розкриття інформації
1	2	3	4	5
Форма №1 «Баланс»	Запаси (ряд. 1100)	Підсумовується дебетове сальдо на кінець звітного періоду за рахунками: 20 (усі субрахунки 201–209), 22, 23, 25, 26, 28.	78 694 447,97	Відображає реальну сукупну балансову вартість матеріальних активів у розпорядженні підприємства, що призначені для споживання у виробничому процесі або для подальшої реалізації.
Форма №2 «Звіт про фінансові результати»	Собівартість реалізованої продукції (ряд. 2050)	Формується на основі дебетового обороту рахунку 901 у кореспонденції з кредитом 26 (куди списуються матеріальні витрати з рахунків 20 і 25 через рахунок 23).	42 004 618,27	Демонструє суму прямих матеріальних та інших виробничих витрат, які безпосередньо увійшли до складу собівартості віконних конструкцій, що були продані за звітний період.
Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»	Розділ II. Запаси: - Сировина і матеріали (ряд. 260) - Паливо (ряд. 270) - Інші запаси (ряд. 280)	Деталізується дебетове сальдо на кінець періоду за окремими субрахунками: 201,202,203,204,205,206,207, 209	72 366 833,95	Забезпечує поглиблене розшифрування структури залишків матеріальних цінностей підприємства, уможлиблюючи детальний аналіз динаміки та складу окремих груп запасів.
Внутрішня управлінська звітність	Звіт про залишки та рух матеріалів по складах підприємства	Формується автоматично в режимі реального часу на базі щоденних оборотів кількісно-сумового аналітичного обліку номенклатури в розрізі складів та МВО.	78 694 447,97	Використовується комерційним директором та відділом логістики для моніторингу залишків профілю, скла й фурнітури з метою безперебійного забезпечення цехів та оптимізації закупівель.

Додаток АН

Аудиторська фірма: ТОВ «АВ ФОРУМ» Код ЄДРПОУ: 23070374

Підприємство-клієнт: ТОВ «ВІКНА ВІКОНДА» Код ЄДРПОУ 40207010,

Період перевірки: 09.10.2024-14.02.2025р. з 09 жовтня 2024 року по 14 лютого 2025

Складено: 11.10.2024 р.

Перевірено: 12.10.2024р.

Листок оцінки властивого ризику та ризику невідповідності внутрішнього контролю

Питання	Ризик	
	високий	низький
1	2	3
Зовнішні фактори властивого ризику (загальний план галузі)		
1. Який загальний стан економіки галузі?		
Спад виробництва		
Депресія		
Зростання ділової активності		Так
2. Чи вплинули негативно на розвиток підприємств галузі:	Так	
загальний стан економіки України	Так	
зростання рівня інфляції	Так	
чинне законодавство		
3. Чи належить продукція галузі до:		
конкурентоспроможної		
швидко старіючої		
енергоємної		
матеріалоємної	Так	
трудомісткої	Так	
4. Чи характерний для галузі тривалий виробничий цикл?		Ні
5. Чи залежить галузь від імпортних поставок паливно-мастильних матеріалів, енергії, сировини тощо?	Так	
6. Чи відбувались у галузі протягом звітного періоду банкрутства (згортання виробництва).		Ні
7. Чи отримує галузь значні дотації від уряду?		Ні
8. Чи спостерігалися значні зміни у тенденції прибутковості (збитковості) серед підприємств галузі?		Ні
Внутрішні фактори властивого ризику та ризику невідповідності внутрішнього контролю		
1. Яка форма власності підприємства?		
державна		
приватна		Так
2. Як здійснюється керівництво підприємством?		
одноосібно	Так	
колегіально		Так
3. Чи має керівництво:		
достатню кваліфікацію		Так

Продовж. дод. АН

1	2	3
практичний досвід роботи		Так
4. Чи має керівництво негативну репутацію?		Ні
6. Чи не знаходиться керівництво під чийось негативним впливом?		Ні
7. Чи здатне керівництво на невиправданий ризик?		Ні
8. Чи є причини у керівництва прикрасити фінансовий стан підприємства (перекрутити його показники)? (Вкажіть, які саме: зміна форми власності, необхідність отримання кредиту, необхідність підтримання певного курсу акцій, можлива зміна власника інші причини)		Ні
9. Чи відбулися у звітному періоді (очікуються найближчим часом після його закінчення) зміни:		Ні
у складі керівництва		
у складі власників		
форми власності		
10. Чи існує чіткий розподіл функціональних обов'язків на підприємстві?		Так
11. Чи збігається реальний розподіл повноважень членів керівництва з формальними обов'язками		Так
12. Чи передбачений організаційною структурою підприємства орган внутрішнього контролю:	Ні	
ревізійна комісія		
відділ внутрішнього аудиту		
13. Чи усвідомлює керівництво важливість бухгалтерського обліку?		Так
14. Чи немає конфлікту між керівництвом та головним бухгалтером?		Ні
15. Чи здійснюються інвентаризації перед складанням річної звітності?		Так
16. Чи укладені договори про матеріальну відповідальність у передбачених законодавством випадках?		Так
17. Чи відбулися зміни у складі традиційних користувачів звітності за звітний період, чи передбачаються найближчим часом після його закінчення (вказати, які саме)?		Ні
18. Чи були випадки крадіжок, зловживань на підприємстві?		Ні
19. Чи спостерігається висока плинність кадрів серед:		Ні
працівників бухгалтерії		
матеріально відповідальних осіб		
20. Чи є підприємство позивачем (відповідачем) у судовій справі?		Ні
21. Чи є філії (дочірні підприємства)?		Ні
22. Чи вистачає підприємству власних оборотних коштів?		Так
23. Чи використовуються підприємством позики?	Так	
24. Чи спостерігається високий рівень постійних витрат?	Так	
25. Чи є підприємство збитковим (прибутковим)?		Ні
26. Чи були значні фінансові втрати на підприємстві?		Ні
27. Чи залежить підприємство від:	Так	

Продовж. дод. АН

незначної кількості замовників		
незначної кількості постачальників		
28. Чи носять постійний характер порушення зобов'язань: постачальників перед підприємством		Ні
5. Чи є ознаки недостатньої чесності керівництва? підприємства перед замовниками		Ні
29. Чи здійснює підприємство декілька видів діяльності?		Так
30. Які форми оплати переважають на підприємстві: готівкова		
безготівкова		Так
31. Чи здійснювались нетрадиційні господарські операції протягом звітного періоду?		Ні
32. Який спосіб обліку реалізації продукції здійснюється на підприємстві: метод нарахування		Так
касовий метод		
33. Чи високий ступінь складності здійснюваних господарських операцій?	Так	
34. Чи здійснює підприємство зовнішньоекономічну діяльність?		Так
35. Чи застосовується на підприємстві: ручна обробка облікової інформації		Так
комп'ютерна		
36. Чи здійснювались перевірки діяльності підприємства у звітному році: Державної податкової адміністрації		Ні
Вищестоящою організацією		
37. Чи проводився аудит у попередньому звітному періоді?		Так
1	2	3
38. Чи змінився аудитор підприємства?		Ні
39. Чи сплачувало підприємство значні санкції по податках і платежах: у попередньому звітному періоді		Ні
протягом звітного періоду		
40. Чи при попередньому аудиті: піднімалися питання обмеження аудиту		Ні
виникали суперечки щодо розміру оплати		
інші конфлікти із працівниками аудиторської фірми		
зафіксовані недоліки у системі внутрішнього контролю		
порушувалась незалежність аудиторів		
41. Чи відбувались у звітному періоді: зміни в обліковій політиці підприємства?		Ні

Попередня оцінка властивого (притаманного) ризику: Середній

Попередня оцінка ризику контролю: Середній

ЗГОДА здобувача освіти Державного університету економіки і технологій про
перевірку кваліфікаційної роботи на прояви академічного плагіату
та розміщення в Репозитарії ДУЕТ

Я, Лапченко Євген Євгенович, підтримую політику Державного університету економіки і технологій з академічної доброчесності і відкритого доступу. Стверджую, що кваліфікаційна бакалаврська робота «*Облік і аудит надходження виробничих запасів підприємства*» виконана самостійно та не містить академічного плагіату. Я не надавав і не одержував недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Державного університету економіки і технологій ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення норм академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Також я поінформований, що відповідно до пункту 5.8 «Положення про Репозитарій (електронну базу даних) Державного університету економіки і технологій» згадана робота буде розміщена в Електронному архіві Університету (Репозитарії ДУЕТ) та ознайомлений(а) з умовами такого розміщення.

(підпис)

Євген ЛАПЧЕНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

03.06.2026

(дата)